

Obecné příčiny afghánského problému z pohledu evropské bezpečnosti

General Causes of the Afghan Problem from the Perspective of European Security

Bc. Alexey Maksimov

Diplomová práce
2012

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky
akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Alexey MAKSIMOV**
Osobní číslo: **A10430**
Studijní program: **N 3902 Inženýrská informatika**
Studijní obor: **Bezpečnostní technologie, systémy a management**

Téma práce: **Obecné příčiny afghánského problému z pohledu evropské bezpečnosti**

Zásady pro vypracování:

1. Zpracujte informační manuál pro bezpečnostní managery řešící evropskou bezpečnost na pozadí afghánského problému.
2. Uvedte vývoj situace za posledních 20 let.
3. Zpracujte analýzu bezpečnostních rizik pro Evropu.
4. Informujte o rizicích pro ČR a možnosti jejich řešení.
5. Uvedte bezpečnostní rizika hrozící soukromému sektoru v ČR.
6. Navrhněte postup řešení problému.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. LAUCKÝ, Vladimír. Technologie komerční bezpečnosti II. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2007. ISBN 978-80-7318-631-9.
2. LAUCKÝ, Vladimír. Řízení technologických procesů v průmyslu komerční bezpečnosti. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2006. ISBN 80-7318-432-X.
3. LAUCKÝ, Vladimír. Bezpečnostní futurologie. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2007. ISBN 978-80-7318-560-2.
4. BRZEZINSKI, Zbigniew. Velká šachovnice: K čemu Ameriku zavazuje její globální převaha. Praha: Mladá fronta, 1999. ISBN 80-204-0764-2.
5. BRZEZINSKI, Zbigniew. Bez kontroly. Praha: Victoria Publishing, 1993. ISBN 80-85605-83-X.
6. ZEMAN, Petr. Česká bezpečnostní terminologie: výklad základních pojmů. Brno: Masarykova Univerzita v Brně, 2002. ISBN 80-210-3037-2.

Vedoucí diplomové práce:

JUDr. Vladimír Laucký

Ústav bezpečnostního inženýrství

Datum zadání diplomové práce:

24. února 2012

Termín odevzdání diplomové práce:

15. května 2012

Ve Zlíně dne 24. února 2012

prof. Ing. Vladimír Vašek, CSc.
děkan

doc. RNDr. Vojtěch Křesálek, CSc.
ředitel ústavu

ABSTRAKT

Cílem diplomové práce bylo zpracovat informační manuál pro bezpečnostní manažery řešící evropskou bezpečnost na pozadí afghánského problému. Teoretická část diplomové práce se zabývá vývojem situace v Afghánistánu za posledních 20 let, identifikaci a stanovením nejzávažnějších rizik pro ČR, Evropu a soukromý bezpečnostní sektor. V praktické části je provedená analýza těchto bezpečnostních rizik s využitím jejich souvztažností metodou KARS. S analýzou rizik jsou zároveň podány efektivní metody a možnosti jejich řešení.

Klíčová slova: Afghánistán, afghánský problém, evropská bezpečnost, bezpečnost ČR, bezpečnostní rizika, analýza rizik, KARS, terorismus, informační manuál.

ABSTRACT

The aim of the thesis was to develop a manual to inform security managers who are dealing with European security at the background of the Afghan problem. The theoretical part of the thesis deals with the developments in Afghanistan over the past 20 years, and by identifying the most serious risks for the Czech Republic, Europe, and the private security sector. In the practical part is done an analysis of the security risks of using their correlations by KARS method. Simultaneously with the risk analysis, there are also given effective methods and solutions of this problem.

Keywords: Afghanistan, the Afghan problem, European security, Czech Republic security, security risks, risk analysis, KARS, terrorism, information manual.

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych chtěl poděkovat svému vedoucímu JUDr. Vladimíru Lauckému za odborné vedení diplomové práce, čas strávený při konzultacích, za užitečné rady a trpělivost.

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně

.....
podpis diplomanta

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 ISLÁMSKÝ STÁT AFGHÁNISTÁN	11
1.1 ZÁKLADNÍ FAKTA	11
1.2 ETNICKÉ SKUPINY	12
1.2.1 Paštunové.....	14
1.2.2 Tádžikové	14
1.2.3 Uzbeci a Hazárové.....	15
1.3 NÁBOŽENSTVÍ A VÍRA	17
1.3.1 Islám	17
1.3.2 Šaría, Sunnité a Šíité.....	18
1.3.3 Základní náboženské povinnosti	19
2 VÝVOJ ZA POSLEDNÍCH 20. LET	21
2.1 OBDOBÍ KOMUNISTICKÉ VLÁDY	22
2.2 ISLAMISTICKÁ VLÁDA	23
2.3 TÁLIBÁN	25
2.3.1 Začátky	27
2.3.2 Boj o sever	29
2.3.3 Útok na sever	31
2.3.4 Usáma bin Ládín.....	32
2.3.5 Rok 1999 až 2001	33
2.3.6 Země opia	34
2.3.7 Proč Tálibán?.....	36
2.4 PŘÍCHOD MEZINÁRODNÍHO KONTINGENTU	36
3 RIZIKA HROZÍCÍ PRO ČR, EVROPU A SOUKROMÝ BEZPEČNOSTNÍ SEKTOR	42
3.1 ZÁKLADNÍ POJMY	43
3.1.1 Islámský fundamentalismus	43
3.1.2 Terorismus	44
3.1.3 Džihád.....	45
3.2 IDENTIFIKACE HROZEB A RIZIK	47
3.2.1 Mezinárodní terorismus	48
3.2.1.1 Faktory	49
3.2.1.2 Příčiny	50
3.2.2 Organizovaný zločin.....	52
3.2.3 Proliferace zbraní hromadného ničení	54
II PRAKTICKÁ ČÁST	55
4 ANALÝZA BEZPEČNOSTNÍCH RIZIK PRO ČR, EVROPU A BEZPEČNOSTNÍ SEKTOR	56

4.1	METODA KARS	56
4.2	VÝSLEDNÝ SOUPIS RIZIK.....	57
4.3	SESTAVENÍ TABULKY RIZIK	58
4.4	TABULKA SOUVZTAŽNOST RIZIK.....	59
4.5	VÝPOČET KOEFICIENTŮ AKTIVITY A PASIVITY	61
4.6	GRAFICKÝ VÝSTUP	62
5	MOŽNOSTI A POSTUPY ŘEŠENÍ RIZIK	66
5.1	OBLAST I.	66
5.1.1	Riziko č. 1, 2 a 3 – mezinárodní (islámský), přeshraniční a vnitrostátní terorismus	67
5.1.2	Riziko č. 4 – použití zbraní hromadného ničení.....	70
5.1.3	Riziko č. 5 – organizovaný zločin	71
5.1.4	Riziko č. 6 – ozbrojený mezinárodní konflikt.....	72
5.1.5	Riziko č. 7 – zhroucení nebo rozpad státu.....	73
5.1.6	Riziko č. 8 – ztráta nebo zničení klíčových infrastruktur.....	74
5.2	OBLAST II.	75
5.2.1	Riziko č. 11 a 12 – pandemie a průmyslové havárie	76
5.3	OBLAST III.	76
5.3.1	Riziko č. 9. – nelegální imigrace a příliš liberální přistěhovalecká a azylová politika	77
5.3.2	Riziko č. 10. – nedostatečná spolupráce mezi zpravodajskými službami.....	79
5.4	OBLAST IV.	81
	ZÁVĚR.....	82
	ZÁVĚR V ANGLIČTINĚ	84
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	86
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	89
	SEZNAM OBRÁZKŮ	90
	SEZNAM TABULEK.....	91

ÚVOD

Současný stav bezpečnostní situace v Evropě je ovlivňován několika faktory, mezi které náleží ty nejdůležitější, jako je mezinárodní, přeshraniční a vnitrostátní terorismus, použití zbraní hromadného ničení a organizovaný zločin. Obecné příčiny afghánského problému s tímto velmi těsně souvisejí a ovlivňují bezpečnost celé Evropy. Cílem diplomové práce je zpracování informačního manuálu pro bezpečnostní manažery řešící evropskou bezpečnost na pozadí tohoto afghánského problému.

Teoretická část práce podrobně popisuje základní fakta o Afghánistánu a řeší vývoj situace za posledních 20 let, které jsme si rozdělili do 4 základních období. Prvním obdobím, kterým se práce zabývá, je období komunistické vlády a přítomnost sovětského kontingentu od roku 1987 až do roku 1992. Dalším obdobím je islamistická vláda v letech 1992 – 1996, která bývá také označována jako období velkého chaosu v zemi. Jako třetí období je tu popsán vzestup a vláda hnutí Tálibán od roku 1996 do roku 2001. Čtvrté a poslední období v Afghánistánu je prezentované jako určitá stabilizace po pádu tálibánského režimu a příchod mezinárodního kontingentu. Na základě vývoje těchto 4 základních období se na závěr teoretické části provedla identifikace a stanovení nejdůležitějších rizik pro ČR, Evropu a soukromý bezpečnostní sektor.

V praktické části je pak provedená analýza bezpečnostních rizik metodou KARS, která je založená na vzájemném působení neboli souvztažnosti rizik. Všechna rizika, která jsem stanovil a identifikoval, jsou propojená, vzájemně na sebe navazují a ovlivňují se. Proto cílem bylo určit, která z nich jsou nejrizikovější a na které je obzvlášť důležité se zaměřit. Celý postup zahrnuje vytvoření výsledného soupisu identifikovaných rizik a tabulek s jejich souvztažnostmi. Nejdůležitějším je grafický výstup v podobě grafu, rozděleného na 4 oblasti rizikovosti, pro správnou a snadnou interpretaci a pochopení výsledků.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ISLÁMSKÝ STÁT AFGHÁNISTÁN

1.1 Základní fakta¹

Obr. 1. Vlajka Afghánistánu²

- Oficiální název: Islámský stát Afghánistán;
- Státní zřízení: Islámská republika;
- Rozloha: 652 230 km²;
- Sousední státy: Afghánistán hraničí na severozápadě s Turkmenistánem (744 km) a Uzbekistánem (137 km), na severu s Tádžikistánem (1206 km) a na krátkém úseku také s Čínou (76 km), na východě a na jihu hraničí s Pákistánem (2430 km) a na západě s Íránem (936 km). Jeho hranice měří celkem 5592 km včetně dlouhého a úzkého váchánského koridoru, který odděluje Tádžikistán od Pákistánu;
- Hlavní město: od roku 1773 je hlavním městem Kábul (1 milion obyvatel), který se rozkládá v nadmořské výšce kolem 1900 m. V letech 1747 – 73 byl hlavním městem Kandahár;

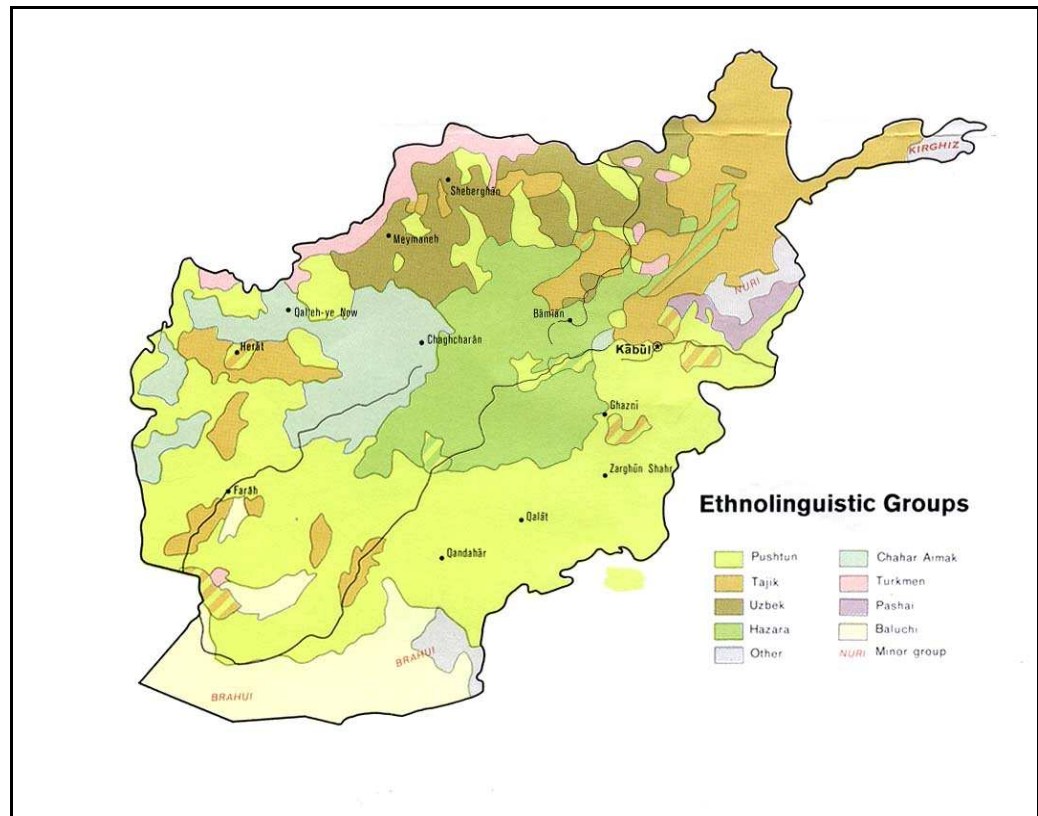
¹ CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. *The World Factbook: Afghanistan* [online]. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/af.html>

² BFORBALL.COM. *Flags* [online]. [cit. 2012-04-14]. Dostupné z: <http://bforball.com/flag/afghanistan.php>

- Úřední jazyky: darijština neboli kábulská perština (darí, fársí kábulí), jedna ze tří současných forem perského jazyka (50%) a paštúnština (paštó, pachtó) neboli afghánština (35%);
- Obyvatelstvo: počet obyvatel je 30 419 928 včetně uprchlíků (odhad červenec 2012). Hustota zalidnění je 41,4 obyvatel na km². Roční přírůstek 3,48% (za deset let přibude obyvatel o třetinu);
- Národnostní složení: Paštúni (42%), Tádžici (27%), Hazárové (9%), Uzbeki (9%), Ajmáci (4%), Turkmeni (3%), Balúčové (2%), ostatní 4%;
- Náboženství: muslimové (99%), z toho sunnité (80%), šiité (19%), ostatní (hinduisté, sikhové, zoroastovci) 1%.

1.2 Etnické skupiny

Etnické skupiny a zároveň i komplexnost kmenového faktoru, podle mého názoru, mají opravdu velký význam a obrovský vliv na příčiny a problematiku celého afghánského problému. Proto se zde pokusím krátce rozebrat a rozdělit tuto pestrou mozaiku afghánských národností.

Obr. 2. Rozdělení etnických skupin³

Jan Marek ve své knize „Afghánistán“⁴ o této pestré mozaice afghánských národností píše, že „Afghánistán není národnostně jednotný stát. Afghánci patří do různých etnických celků, z nichž téměř všechny přesahují do okolních zemí. Většinu obyvatel můžeme přiřadit ke dvěma etnickým typům: je to typ kaukasoidní a mongoloidní. První z nich je zastoupen turkoiránskou skupinou, která představuje asi tři čtvrtiny afghánského obyvatelstva. Patří do ní Paštúnové, Tádžici, Balúčové a Núrístánci. Ke druhému typu se počítají Turkmeni, Uzbeki, Kirgizové, Ajmáci a Hazárové, kteří tvoří zbývající čtvrtinu.“

³ NATIONMASTER.COM. *Afghanistan* [online]. 2012 [cit. 2012-04-14]. Dostupné z: <http://www.nationmaster.com/country/af-afghanistan>

⁴ MAREK, Jan. *Afghánistán*. Praha: Libri, 2003, s. 97. ISBN 80-7277-128-0.

1.2.1 Paštunové

PhDr. Slavomír Horák ve své knize „Afghánský konflikt“⁵ uvádí, že Paštunové představují nejpočetnější etnickou skupinu v Afghánistánu. Většina paštunské populace žije na jihu a východě země. Údajně dřívější evropská literatura označovala Paštuny obecnějším termínem Afghánec – souviselo to s jejich vůdčí rolí ve vedení říše od 18. století, kdy byly položeny základy moderního afghánského státu. Od poloviny 18. století stanuli v čele tehdy nově vzniklého afghánského státu reprezentanti společenství Abdalí, přejmenovaného na Durrání (Perla věků). První panovník této dynastie – Ahmad Šáh Durrání je považován za zakladatele moderního Afghánistánu.

Podle Jana Marka⁶, Paštunové jsou také sdružení v tradičních kmenových svazech, které se dělí na kmeny, obvyklé nazývané jménem svého zakladatele. Kmenové zřízení tvoří volnou pyramidovou strukturu, která začíná rodinou a vrcholí kmenovým svazem, ale její složky nemají pevně stanovenou vzájemnou podřízenost. Všechny kmeny nade vše milují svobodu a nezávislost. Paštunský tradiční zákoník (paštúnválí), jemuž se také říká zvykové právo, ukládá členům rodů tři hlavní povinnosti: 1. Prokazovat štědrú pohostinnost hostům, 2. Bezpodmínečně vyhovět prosbě o pomoc a 3. pomstít potupu krevní mstou. Každý Paštún je proto povinen – je-li o to požádán – např. ukrýt pronásledovaného, i kdyby to byl zločinec stíhaný policií. Mimo jiné také proto nemohl vůdce Tálíbanu v roce 2001 vyhovět žádosti Spojených států o vydání teroristy Usámy bin Ládina. Za totalitního režimu se tzv. revoluční rada pokusila některá ustanovení zvykového práva zrušit, ale nikdo ji neuposlechl. Zákoník paštúnválí bývá dokonce v praxi nadřazen některým ustanovením islámského náboženského práva (šaría).

1.2.2 Tádžikové

O této skupině se v Markové publikaci dočteme následující: „*Po Paštunech jsou druhou nejpočetnější národností Tádžici, kteří tvoří asi pětinu obyvatelstva. Většina jich žije na severu v horách provincie Badachšán, podél hranic s Tádžikistánem, v údolí řeky*

---

⁵ HORÁK, Slavomír. *Afghánský konflikt*. Praha: Public History, 2005, s. 10-17. ISBN 80-86445-17-8.

⁶ MAREK, Jan. *Afghánistán*. Praha: Libri, 2003, s. 97-101. ISBN 80-7277-128-0.

Pandžšír, ale i na severozápadě v údolí řeky Harírúd. Za Tádžiky bývají zaměňováni i Pársíbánové, persky mluvící obyvatelé usazení poblíž íránských hranic. K nim se počítají rovněž persky mluvící Kizilbaši (červené hlavy), nazvaní podle svých červených fezů. Jsou to potomci vojáků a úředníků perského dobyvatele Nádiršáha z 18. století. Mnozí dnes zastávají významné funkce a patří k nejvzdělanějším občanům.“. K turkoiránské skupině mimo jiné patří taky Balúčové. Jsou to původem kočovní pastevci, kteří údajně dovedou být velmi dobrými vojáky a policisty. V horských dolinách provincie Kunar žije nepatrný počet Núristánců – autor uvádí, že jsou to zbytky původních indoevropských dobyvatelů Indie.

1.2.3 Uzbeci a Hazárové

Uzbeci, kteří tvoří přibližně desetinu obyvatelstva, žijí jako usedlí rolníci převážně na severu země, u hranic s Uzbekistánem. Z webových stránek americké CIA⁷, která neustále aktualizuje veškeré informace o jednotlivých zemích světa, se dočteme, že jen o něco málo je Hazárů, kteří se hlásí k šíitům a považují se za potomky Čingischánových vojsk.

---

⁷ CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. *The World Factbook: Afghanistan* [online]. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/af.html>

Obr. 3. Hazárové⁸

O jiných skupinách tureckého původu Marek⁹ píše, že „Jsou to také Ajmáci, někdy nazývaní Čarajmákové (čtyři kmeny). Podél hranic s Turkmenistánem žijí Turkmeni, většinou usedlí zemědělci, ale i kočovní pastevci. V horském výběžku Váchánu se můžeme setkat s Kirgizy.“. Za krajně důležité považují tvrzení, že „Vážnou překážkou pro uplatňování ústřední moci na celém území státu jsou některé rysy kmenového zřízení v horských oblastech. Příslušníci horských kmenů nikdy v dějinách neuznávali autoritu panovníka“, který sídlil v úrodné nížině, a podřizovali se jen rozhodnutím rady starších svého kmene. Podobně se chovají dodnes. Ke slabosti ústřední vlády přispívá i to, že kmenoví náčelníci mezi sebou bojují o moc a vliv ve své oblasti. K tomu si vydržují své vlastní armády, které terorizují okolní vesnice. Ústřední vláda zatím ponechává horským kmenům jejich samosprávu a nechává je samostatně rozhodovat o jejich problémech.“.

---

⁸ FEKRAT, Nasim. *Afghanistan Through My Eyes* [online]. 2011 [cit. 2012-04-14]. Dostupné z: <http://www.fekrat.org/page/3/>

⁹ MAREK, Jan. *Afghánistán*. Praha: Libri, 2003. ISBN 80-7277-128-0.

1.3 Náboženství a víra

„V afghánské společnosti hraje náboženství rozhodující úlohu. Náboženským předpisům se podřizuje každodenní život naprosté většiny obyvatel a náboženské představy rozhodujícím způsobem ovlivňují i smýšlení lidí.“¹⁰ Téměř všichni Afghánci vyznávají islám.

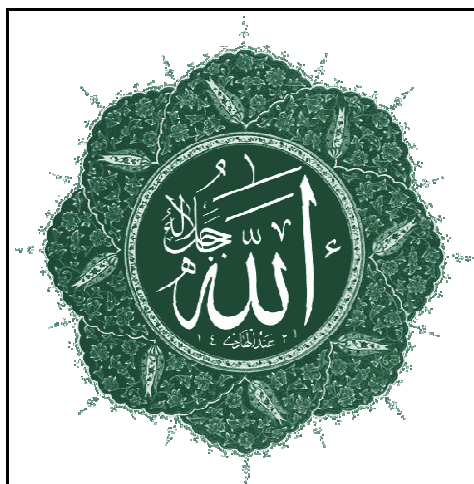
1.3.1 Islám

Islám je především v současné době nejrychleji se šířícím globálním náboženstvím, které převažuje ve třiceti až čtyřiceti zemích. Je to monoteistické náboženství, jehož vznik a počátky sahají do 1. pol. 7. stol. n. l. Založil ho údajně prorok Muhammad, celým jménem Abú al-Qásim Muhammad ibn Abdulláh ibn Abdal-Muttalib ibn Hášim, který se narodil roku 570 n. l. v Mekce v Arábii¹¹. Výraz islám znamená doslova „odevzanost“ nebo také „odevzanost vůli Alláha“, kterou věřící přijímá. Alláh se považuje za jediného Boha a za jediného stvořitele.

---

¹⁰ MAREK, Jan. *Afghánistán*. Praha: Libri, 2003, s. 93. ISBN 80-7277-128-0.

¹¹ JANDA, Richard. *Islám: náboženství, historie a budoucnost*. Brno: Jota, 2010, s. 27-43. ISBN 978-80-7217-628-1.

Obr. 4. Alláh¹²

Obdobou křesťanské Bible je pro muslimy Korán, skrz který Alláh oznamuje svou vůli. Podle Doc. PhDr. Mariana Brzybohatého¹³, korán je možné volně přeložit jako „číst“ nebo „přednášet“. Muslimové jej chápou jako přímé slovo Boží. V řadě islámských zemí je Korán základním zdrojem práva (šaría) a fundamentalisté jej pokládají za jedinou platnou a věčnou ústavu.

1.3.2 Šaría, Sunnité a Šíité

Podle mého názoru je důležité se o těchto pojmech zmínit, krátce je uvést a rozebrat. Šaría je náboženské zvykové právo islámu a jedná se v podstatě o právní předpisy, které jsou založené na zásadách Koránu.

Jan Marek¹⁴ píše, citují: „V Afghánistánu jsou zastoupeny oba základní věroučné směry islámu – sunna a šíá. Asi čtyři pětiny afghánských muslimů tvoří sunnité. Nazývají se tak proto, že za zdroj náboženských předpisů a právních norem kromě Koránu uznávají

---

¹² Islam. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001, 2012 [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: <http://en.wikipedia.org/wiki/Islam>

¹³ BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus II*. Praha: Police History, 1999, s. 82-83. ISBN 978-80-902670-4-6

¹⁴ MAREK, Jan. *Afghánistán*. Praha: Libri, 2003, s. 94-95. ISBN 80-7277-128-0.

také tradici (sunna) neboli historickou zvyklost, kterou tvoří krátké příběhy o událostech v životě Proroka, o jeho jednání, postupu a výrocích. Korán a tradice tvoří základ muslimského náboženského práva.“. Dále uvádí: „Šiité jsou v Afghánistánu v menšině, představují jen necelou pětinu (19%) všech afghánských muslimů. Šía, tj. strana, se nazývá věroučný směr, který jakožto „strana Alího“ vznikl v Arábii v 7. století v podobě politicko-náboženského hnutí na obranu práv rodu proroka Muhammada. Šiité se po jeho smrti oddělili od ostatní muslimské obce a stali se stoupenci jeho zetě Alího. Tvrdili, že pouze Alímu a jeho potomkům přísluší dědičné právo na vedení obce věřících. Od sunnitů se odlišují zejména tím, že do tradice zahrnují také výroky Alího a jeho potomků a pozdější vyprávění o nich. V Afghánistánu jsou šiíty Hazárové, horší Tádžici, Pársibánové a Kizilbaši.“.

1.3.3 Základní náboženské povinnosti

Muslimové dodržují celkem pět základních povinností. První je víra v boha, kterou věřící vyjadřuje vyznáním víry: „Vyznávám, že není boha kromě Alláha a Mohammad je posel boží.“.

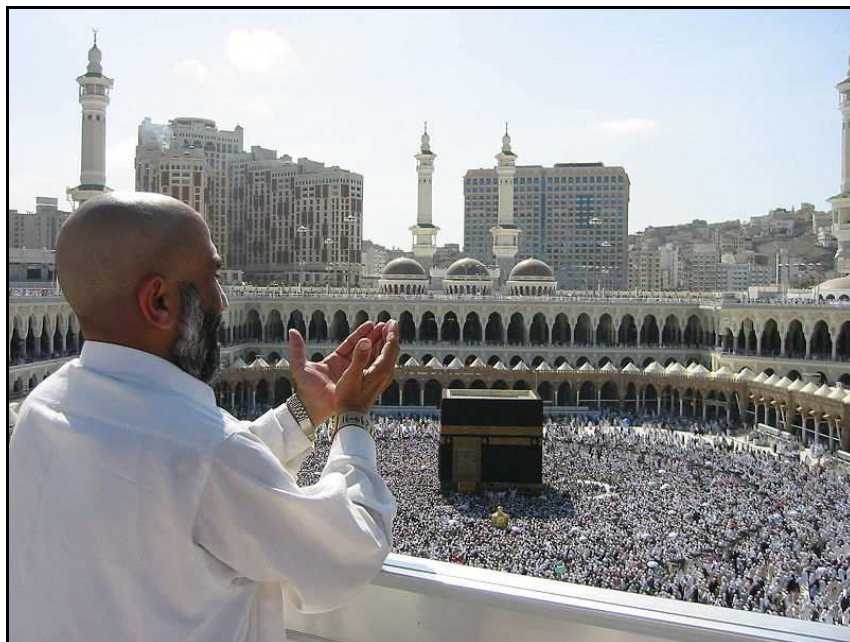
Druhou základní povinností je pět denních modliteb. Modlitba se provádí ráno, v poledne, odpoledne, večer a po západu slunce. „*Její nápadným vnějším znakem je padání na tvář. Čas modlitby se ohlašuje arabským voláním, které zpívá nebo dnes spíše přehrává z magnetofonu muezzin z minaretu. Vlastní modlitba se skládá z povinnosti (farz) a zvyklosti (sunna). Farz se modlí všichni společně, sunna každý zvlášť.*“¹⁵.

Další ze základních povinností jsou:

- půst v postním měsíci ramazánu,
- placení náboženské daně,
- alespoň jednou za život pout' do Mekky.

---

¹⁵ MAREK, Jan. *Afghánistán*. Praha: Libri, 2003, s. 94. ISBN 80-7277-128-0.

*Obr. 5. Mekka*¹⁶

---

¹⁶ Mekka. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001, 2012 [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Mekka>

2 VÝVOJ ZA POSLEDNÍCH 20. LET

Podle PhDr. Slavomíra Horáka¹⁷, válka v Afghánistánu prošla v průběhu více jak čtvrtstoletí významnými změnami, jak pokud jde o příčiny, tak i o samotný vývoj. Logicky je rozděluje do čtyř základních fází:

- Období komunistické vlády od převratu v dubnu roku 1987 až do pádu komunistického režimu v březnu 1992. V jeho rámci je nutno výrazně odlišit dobu přítomnosti sovětského kontingentu (prosinec 1979 – únor 1989), který dala konfliktu nový impulz. Stín sovětské okupace ležel na Afghánistánu i po odchodu posledního sovětského vojáka.
- Islamistická vláda v letech 1992 – 1996. Toto období lze charakterizovat jako období velkého chaosu v zemi. O kontrolu nad Kábulem a ostatními regiony bojovalo několik větších a množství menších skupin.
- Vláda Tálibánu v Kábulu v období od září 1996 do prosince 2001. V této fázi lze pozorovat postupem centralizaci státu, avšak pouze za pomoci represivního režimu, který vzbuzoval na velké části dobytých území odpor obyvatelstva. Formální jednota země (tálibové ovládli ve vrcholných fázích až 90% území Afghánistánu) tak skončila při prvním velkém zásahu zvenčí.
- Období určité stabilizace po pádu tálibánského režimu v roce 2001 a po příchodu mezinárodního kontingentu. V současné době se na první pohled zdá, že je situace relativně klidná. Tento klid je však pouze zdánlivý, neboť jeho základy jsou stále příliš vratké.

---

¹⁷ HORÁK, Slavomír. *Afghánský konflikt*. Praha: Public History, 2005, s. 6. ISBN 80-86445-17-8.

2.1 Období komunistické vlády

Jedno z nepsaných pravidel geopolitického řádu na Středním východě je narušení rovnováhy vlivu, která následně vyvolá mezinárodní krizi. Také platí, že krize působí, v lepším případě, na regionální úrovni. Jedním z takových narušení rovnováhy byla právě Sovětská okupace Afghánistánu v roce 1979. To mělo za následek silné ochlazení sovětsko-amerických vztahů. USA a většina jejich spojenců, intervenci Sovětského svazu, ostře odsoudili. Američané se rovněž soustředili na poskytování velké pomoci sunnitským skupinám odporu, v podobě dodávek zbraní a humanitární pomoci, což částečně znamenalo konec celkové převahy SSSR v Afghánistánu. To znamenalo možný pád komunistického režimu v Afghánistánu a také následné ohrožení bezpečnosti jižní hranice Sovětského svazu, ke kterému by zcela jistě dříve nebo později došlo.

Obr. 6. Sovětská okupace¹⁸

PhDr. Slavomír Horák¹⁹ ve své knize uvádí, že: „S nástupem Michala Gorbačova byly postupně připravovány kroky k odchodu sovětských vojsk. Program glasnosti umožnil šířit pravdivější informace o skutečném dění v Afghánistánu.“

---

¹⁸ PAKISTAN33.BLOGSPOT.COM. *Afghan Russian War Photos* [online]. 2011 [cit. 2012-04-14]. Dostupné z: <http://pakistan33.blogspot.com/2011/02/afghan-russian-war-photos.html>

„Současně s probíhajícím odchodem vojsk ze země tlačilo sovětské vedení na prezidenta Nadžibulláha, aby se s opozičními i exilovými stranami dohodl na novém uspořádání země. Pod záštitou Sovětů bylo uspořádáno několik schůzek vlivných opozičních velitelů, zástupců komunistické vlády a také představitelů svrženého krále Záhira Šáha, který ani v italském exilu nepřestával projevovat zájem o návrat do afghánské politiky. Komunistická strana měla nicméně nadále zaručen přísun zbraní, vesměs z arzenálu vyřazované výzbroje sovětské armády.“

„Právní rámec pro mírové uspořádání Afghánistánu poskytovaly tzv. Ženevské dohody, podepsané mezi komunistickým vedením Afghánistánu, Pákistánem, Spojenými státy a Sovětským svazem dne 14. Dubna 1988. Dohody stanovovaly datum pro odchod sovětských vojsk z Afghánistánu. Všechny strany v nich rovněž deklarovaly svůj zájem na vytvoření přechodné afghánské vlády s účastí více politických stran. Jakkoli se její sestavení již nezdařilo, hlavní bod dohod byl splněn: poslední sovětský voják překročil afghánskou hranici dne 15. února 1989.“

2.2 Islamistická vláda

Krátce po pádu komunistického režimu byl Afghánistán vyhlášen islámským státem. Nastolení islámského režimu vedlo ke znovuobnovení bojů, ideologicky založených na podněcování etnické nevraživosti. 28. dubna 1992 vstoupili do Kábulu mudžáhidíni a v hlavním městě se rozhořeli těžké boje mezi různými koalicemi a menšími paštunskými skupinami o rozdělení moci v zemi. Kontrolu nad městem si nakonec rozdělily čtyři hlavní skupiny. Jednalo se o stranu *džamiját*, která byla pod vedením Ahmada Šáha Masúda a která ovládala severozápadní a centrální část města s prezidentským palácem. Jih a kopce v okolí Kábulu ovládala strana *hizb-i islámí* v čele s Gulbuddínem Hekmatjárem. Údajně ostřelování města ze strany jeho jednotek způsobilo Kábulu v průběhu dalších čtyř let značné škody. Strana *džunbiší*, generála Dostúma, ovládala civilní letiště a část jižních oblastí města. Jihozápad byl obsazený vojskem strany

---

¹⁹ HORÁK, Slavomír. *Afghánský konflikt*. Praha: Public History, 2005, s. 35-37. ISBN 80-86445-17-8.

wahdát, pod vedením Alího Mazářího. Wahdát je šíitská strana, která byla založena v roce 1990 a byla podporovaná Iránem.

Postupem času celé obyvatelstvo se pod vlivem silné propagandy začalo identifikovat s příslušnými stranami, které reprezentovali jednotlivá etnika. Gulbuddín Hekmatjár se svojí skupinou *hizb-i islámí* se ujal roli vůdce a sjednotitele paštunských kmenů s velkou podporou ze strany Pákistánu a arabských států. *Džamíját* se stala symbolem pro tádžickou populaci a jejich podpora pocházela ze severu země, Ruska a Tádžikistánu. Generál Dostúm, s podporou Uzbekistánu, definoval stranu *džunbiší* jako zástupce uzbecké populace a všech národů severu. Alí Mazáří, ze strany *wahdát*, získal podporu ze strany Teheránu a stal se zástupcem hazárské populace.

Obr. 7. Členové strany *džunbiší*²⁰

Bohužel, obrovská rivalita mezi jednotlivými stranami neustále rostla a přinesla s sebou nové boje a zničující následky. Celé město se proměnilo v ruiny a přes milion obyvatel začalo Kábul opouštět. V roce 1994 se celá země definitivně, za pomoci některých okolních států, roztříštila na několik konsolidovaných autonomních jednotek pod

---

²⁰ RAWA.ORG. *Afghanistan Under Jehadies and Taliban* [online]. 2007 [cit. 2012-04-14]. Dostupné z: <http://www.rawa.org/darkdays/all.htm>

vládou příslušných vůdců, kteří disponují mnohem většími zdroji než samotná vláda. Toto roztržštění z 92 až 94 let je patrné dodnes a vytváří značné problémy při snahách o centralizaci země.

2.3 Tálibán

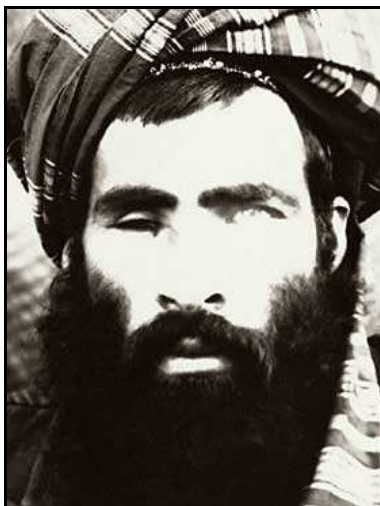
Obr. 8. Symbol Tálibánu²¹

Ze začátku bych zde rád krátce popsal, co to vlastně Tálibán je a jak vznikl. Podle nejpravděpodobnější z mnoha pověstí všechno začalo tím, že někde na jaře 1994 bývalý bojovník mudžáhidů Muhammad Omar, který žil v jedné malé vesničce nedaleko od města Kandahár, se zapojil do boje proti anarchii na jihu země. „V jeho vesnici tehdy místním velitelem byly uneseny a znásilněny dvě mladé dívky. Na žádost sousedů Muhammad Omar shromáždil několik studentů, kterým se podařilo dívky vysvobodit. Celá skupina se zapojila i do dalších podobných akcí s poměrně jednoduchou, ale účinnou ideologií – zastavit boje, odzbrojit špatné velitele, a naopak podporovat dobré velitele, kteří dodržovali pravé islámské hodnoty. V průběhu roku 1994 tak tito tálibáni několikrát zasáhli proti zvlášť místních velitelů. Postava Muhammada Omara se stala místní živou legendou, jakýmsi Robinem Hoodem.“²²

---

²¹ NOVINKY.CZ. *Tálibán* [online]. 2012 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: <http://tema.novinky.cz/taliban>

²² HORÁK, Slavomír. *Afghánský konflikt*. Praha: Public History, 2005, s. 89-96. ISBN 80-86445-17-8.

Obr. 9. Muhammad Omar²³

V knize *Afghánský konflikt*, od Slavomíra Horáka, se taky dočteme, že: „*Legandy o spravedlnosti a čestnosti velitele nového hnutí Tálibán vzbuzovaly u mnohých uprchlíků naději na ukončení dlouholeté války polních velitelů. Proto do konce roku 1994 výrazně vzrostla na jihu země podpora hnutí. Několik tisíc afghánských uprchlíků překročilo hranici z Pákistánu do Afghánistánu, aby se přidalo k tálibánským oddílům.*“.

Pokud bych měl rozebrat ideologii Tálibánu trochu více, začal bych tím, že ji klasifikuji jako hnutí fundamentalistické, které usiluje o určité očištění islámu a zároveň není nijak originální. Neustále opakuje stejné teze, kterými „*mnoho jiných islamistických hnutí zdůvodňuje své mocenské ambice*“. Základním prvkem je zde tzv. Boží universalismus, který údajně hlásá, že: „*Boží právo je platné po celé planetě a že poskytuje odpovědi na všechny otázky lidského i politického života.*“.

Plně souhlasím s názorem PhDr. Slavomíra Horáka, že tato ideologie byla pouze jakousi zástěrkou a její hlavním účelem bylo krýt totalitní sklony vedení celého hnutí. Uvnitř Tálibánu se utvořil systém, ve kterém fungovala tzv. nejvyšší rada (šúrá). Její jádro se skládalo převážně s nejlepších přátel samotného Omara. Rada sice pod sebou měla i

---

²³ VIEWS FROM THE OCCIDENT. *Afghanistan Taliban Leader Mullah Muhammad 'Umar's 'Eid al-Adha Message* [online]. 2010 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: <http://occident2.blogspot.com/2010/11/afghanistan-taliban-leader-mullah.html>

další formální struktury, ale většina všech rozhodnutí byla v jejích rukou a konečné rozhodnutí měl vždy Omar. Tím se mu postupně nikdo neodvážil oponovat, dokonce ani v nejužším kruhu přátel.

Za velmi zajímavé považují tzv. ministerstvo pro mravnost, které bylo postrachem každého obyvatele! V doslovném překladu z arabštiny – vedení dobra a pronásledování zla. Úkolem tohoto ministerstva bylo dohlížení na dodržování morálních zákonů, např. na vycházení žen na ulici s mužským doprovodem, zahalení, délku vousů u mužů, školní vzdělání a propagandu. Za dost extrémní považují právo hlídky ministerstva okamžitě vykonat trest proti narušiteli zákonů.

2.3.1 Začátky

Prvním velkým úspěchem skupiny bylo dobytí pohraniční vesnice Spin Boldak v říjnu 1994. Ta se následně stala centrem pašeráckého obchodu mezi Pákistánem a Afghánistánem. Po té za nedlouho následovalo dobytí Kandaháru. Hnutí Tálibán se podařilo již během pár měsíců v roce 1995 ovládnout přibližně třetinu afghánského území.

Celé hnutí výrazně podporoval Pákistán. Slavomír Horák o tom píše následující: *„Největší vliv na Muhammada Omara ale měla pákistánská tajná služba ISI, která se podílela na vybudování vojenské struktury hnutí. Pákistán rovněž zásoboval tálibánské vojska zbraněmi a municí. Do hnutí byly infiltrovány i jednotky pákistánské pravidelné armády. Tento fakt dal vzniknout množství legend o cizincích v řadách Tálibánu.“* S jejich velkou podporou zahájili tálibové tažení na Kábul a na Herát. Nejprve se jim však podařilo sjednotit celou jižní část země. Obyvatelstvo většinou vítalo táliby, protože ti jim slibovali ukončení několikaletého období bojů, chaosu a nepořádku v zemi. Tálibové dokázali během léta 1995 podržet kontrolu nad osmi provinciemi na jihu!

Obr. 10. Tálibové²⁴

Podle mého názoru to byla otázka času, kdy díky velkolepému postupu hnutí Tálibán, světové velmoce začnou znovu projevovat zájem o dění v Afghánistánu. V knize „Afghánský konflikt“²⁵ se dočteme, že: „*Rusko a Tádžikistán podporovali vládu prezidenta Rabbáního a Ahmada Šáha Masúda ze strany džamiját, který byl v souvislosti s Tálibánem považován za hráz proti šíření islámského fundamentalismu do Střední Asie. Na leteckou základnu Bagram přistávaly ruské dopravní letouny s materiální pomocí pro tehdejší kábulskou vládu. Irán vytvořil podobný letecký most do Hazáradžátu. Indie přispěla kábulské vládě opravami leteckého parku národní letecké společnosti Ariana.*“.

Důležitou roli tu sehráli také Pákistán a Saudská Arábie: „*Pákistán poskytoval především logistickou pomoc a zajišťoval výcvik vojenských jednotek Tálibánu. Z pákistánských uprchlických táborů byli rekrutováni noví odvedenci do řad tálibánské armády. Letiště v Kandaháru prošlo opravami stejně jako letecký park tálibánské armády. Saúdská Arábie pak poskytla finanční prostředky na nákup munice, zbraní, ale také nákladních a osobních vozidel.*“.

---

²⁴ NOVINKY.CZ. *Tálibán* [online]. 2012 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: <http://tema.novinky.cz/taliban>

²⁵ HORÁK, Slavomír. *Afghánský konflikt*. Praha: Public History, 2005. ISBN 80-86445-17-8.

Obr. 11. Kandahár²⁶

Co se týče USA: „Spojené státy se snažili o zachování určité vyvážené pozice. Zvláštní představitel ministra zahraničí pro jižní Asii Robin Raphel jednal se třemi hlavními stranami afghánského konfliktu v Kábulu, Kandaháru a Mazáre Šarífu. Nicméně některé kroky ze strany USA naznačují, že oficiální američtí představitelé a zástupci lobbystických skupin se klonili spíše na stranu Tálibánu. Ten tehdy ovládal území vhodné pro stavbu plynovodů a rozvodů ze Střední Asie. Navíc se stavěl nepřátelský k Íránu, což byl postoj, který americké administrativě vyhovoval.“

2.3.2 Boj o sever

Začátkem roku 1997 vedení Tálibánu neskrývalo, že se chystá na válečné tažení na sever země, který stále ovládala strana *wahdát*. Hlavním cílem tálibů bylo dobytí a sjednocení celého Afghánistánu. Mezitím z Pákistánu neustále proudila vojenská pomoc a obrovské zástupy uprchlíků, kteří plnili řady nového hnutí. Údajně během zimy 1997 se jejich řady rozšířily o několik desítek tisíc mužů. Díky tomu Tálibán prakticky bez boje vstoupil do hlavního centra severu Mazár-e Šarífu. „Vojska hnutí zahájila svou klasickou taktiku odzbrojování netálibánských velitelů. Když se o podobný krok pokusila u hazardérských jednotek *hizb-i wahdát*, postavila se tato skupina na ozbrojený odpor, který

---

²⁶ NOVINKY.CZ. *Tálibán* [online]. 2012 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: <http://tema.novinky.cz/taliban>

přerostl v masovou revoltu. Tálibánské jednotky nebyly na rozdíl od Hazárů a Tádžiků vycvičeny pro boj ve městě, což spolu s jejich neznalostí terénu uvrhlo Mazár do několikadenního kolotoče násilností, při kterých Hazárové uspořádali doslova hon na nenáviděné táliby.²⁷ A tak tálibánské vojska, doplněná o velký počet nových vojáků a dobrovolníků z Pákistánu, se ocitla v izolaci a utrpěla částečnou porážku. Nicméně se jim podařilo upevnit na severu země a vytvořit si pozice pro novou ofenzivu.

Obr. 12 Bojovníci Hizb-i Wahdátu²⁸

Cele dění se promítlo i ve vnitřní struktuře hnutí: „Celá řada předních činitelů Tálibánů byla zabita nebo zajata na frontě. Tálibán byl nucen odvádět stále více bojovníků i z jiných oblastí, než byl jižní Afghánistán, což se nelíbilo paštunským kmenům.“²⁹ Samotná ofenziva uvedla postsovětské a okolní státy Střední Asie (Tádžikistán, Írán atd.) do pozornosti a navodila pocit ohrožení. Činnost mezinárodních organizací byla značně omezena nejen probíhajícími boji, ale i tím, že Tálibán většinu humanitárních organizací

---

²⁷ HORÁK, Slavomír. *Afghánský konflikt*. Praha: Public History, 2005, s. 98. ISBN 80-86445-17-8.

²⁸ AFGHANISTAN STUDY GROUP. *What really Happened? Afshar Operation 1993 and false claims against Ahmad Shah Massoud* [online]. 2012 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: <http://afgstudygroup.blogspot.com/2012/02/what-really-happened-afshar-operation.html>

²⁹ HORÁK, Slavomír. *Afghánský konflikt*. Praha: Public History, 2005, s. 99. ISBN 80-86445-17-8.

z okolí vyhnali. „Vedení Tálíbánu systematicky mařilo úsilí OSN a zprostředkování rozhovorů o uzavření příměří. Spojené národy se staly v Afghánistánu organizací, jež se těší nulové autoritě. Diplomatická imunita OSN neznamenala prakticky žádnou ochranu.“³⁰

2.3.3 Útok na sever

Na konci roku 1998 Tálibán už byl podporován zvenčí mnohem více, než kdykoli předtím. Podle Slavomíra Horáka Saúdská Arábie poslala v roce 1998 velkou finanční pomoc, Pákistán zajišťoval i nadále logistickou podporu a stavební firmy Usámy bin Ládina rekonstruovali totálně zničenou infrastrukturu. Proto v červenci stejného roku Tálibán se rozhodl uskutečnit nové tažení na sever země. Samozřejmě tentokrát se nové hnutí připravilo mnohem lépe, než při minulé ofenzivě. Mimochodem ve stejnou dobu byly naplánovány a provedeny bombové útoky proti budovám amerických ambasád v Keni a Tanzanii. Údajně teroristé, kteří útoky naplánovali, byli podporováni Usámou bin Ládinem.

To samozřejmě vyvolalo to, že celý tálibánský režim se ocitl pod obrovským mezinárodním tlakem. Vše vyvrcholilo odvetnými raketovými útoky ze strany USA na teroristické základny v Afghánistánu. „Nehledě na napjatou mezinárodní situaci pokračovalo obsazování severního Afghánistánu. Kromě strategického Mazár-e Šarífu jednotky Tálíbánu poměrně snadno obsadily území až po hranici s Uzbekistánem.“³¹

---

³⁰ HORÁK, Slavomír. *Afghánský konflikt*. Praha: Public History, 2005, s. 100. ISBN 80-86445-17-8.

³¹ HORÁK, Slavomír. *Afghánský konflikt*. Praha: Public History, 2005, s. 101. ISBN 80-86445-17-8.

Obr. 13. Bombové útoky na budovy amerických ambasád v Keni (foto vlevo) a Tanzánii (foto vpravo)³²

Talibán dokázal obsadit 90% území Afghánistánu a odstranit většinu skupin, které jim odporovali. Očekávalo se, že v nejbližší době dojde ke sjednocení celé země.

2.3.4 Usáma bin Ládín

Jak už jsem psal dříve, Talibán byl hodně podporován ze strany Pákistánu hlavně neustálým přísunem nových bojovníků, převážně z ciziny. Údajně hlavním koordinátorem činnosti těchto cizinců se postupně stal Usáma bin Ládín. PhDr. Slavomír Horák o tom píše následující: „*Usáma bin Ládín se do afghánského konfliktu pravděpodobně zapojil hned na počátku 80. let.*“, „*Usáma také pomáhal založit několik výcvikových táborů, jež byly podporovány Pákistánem a USA. V roce 1989 založil organizaci pro arabské dobrovolníky pro boj v Afghánistánu, jejíž název se o necelých deset let později měl stát symbolem terorismu – al-Qáida.*“.

---

³² THE SUN. *US hails death of al-Qaeda boss* [online]. 2011 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: <http://www.thesun.co.uk/sol/homepage/news/3632674/US-hails-death-of-al-Qaeda-boss.html>

Obr. 14. Usáma bin Ládín³³

Samozřejmě pro Tálibán to znamenalo spolehlivý přísun bojovníků a finančních prostředků pro válečné operace. „Pro bin Ládina představoval Afghánistán skvělou základnu pro přípravu jeho teroristických činů proti západnímu světu. Do září 2001 nejvíce „prosluly“ útoky na velvyslanectví USA v Keni a Tanzanii v roce 1998.“. O tom jsem již krátce psal v předchozí kapitole, kde je také umístěná fotka, na které můžete vidět následky těchto bombových útoků.

2.3.5 Rok 1999 až 2001

V tomto období se Tálibán snažil o uznání hnutí ve světě, jejich hlavní diplomatickou prioritou bylo získání křesla v organizaci OSN. Podle PhDr. Slavomíra Horáka³⁴ delegace hnutí vedly jednání s představiteli Íránu, Turkmenistán, Velké Británie, Japonska či USA. Ani v jednom případě však nebyly přijaty na nejvyšší úrovni a otázka jejich uznání tak byla odsunuta vždy na druhou kolej. Skutečnost byla však jiná: „Pravidelná jarní ofenziva v roce 1999, stejně jako vyprovokování srážek na obou

---

³³ STRAIGHT.COM. *Death of Osama bin Laden does not mean the death of bin Ladenism* [online]. 2011 [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: <http://www.straight.com/article-390338/vancouver/death-osama-bin-laden-does-not-mean-death-bin-ladenism>

³⁴ HORÁK, Slavomír. *Afghánský konflikt*. Praha: Public History, 2005, s. 103. ISBN 80-86445-17-8.

stranách i v dalších letech ukázaly, že diplomacie je v afghánském konfliktu pouze zastíracím manévrem. Mezinárodní koalice států či OSN nedokázaly problém řešit mírovou cestou. Žádná z válčících stran potom nepřikládala diplomatickému úsilí valný význam.³⁵

Za důležité považují uvést následující tvrzení, že největších úspěchů bylo dosaženo při jednáních s Turkmenistánem s ohledem na zájem obou partnerů na tranzit narkotik do Evropy a také s Čínou.

2.3.6 Země opia

Opiový mák se začal hojně pěstovat a pašovat hlavně v době sovětské okupace. Pro mnohé afghánské velitele se zisky ze zdaňování opiových výnosů staly jedním z hlavních zdrojů financování různých vojenských operací. Výdělek měli samozřejmě i místní lidé, kteří rychle zjistili, že pěstování opia je poměrně výdělečná záležitost. Je nutno dodat, že jejich hlavním cílem bylo uživit celou rodinu. V roce 1996 Tálibánu se podařilo dobýt Kábul a celý východ Afghánistánu. To znamenalo, že zároveň s tím se jim podařilo získat kontrolu téměř nad 95% opiových polí v celé zemi. „Přes svůj počáteční odpor k drogám Muhammad Omar a jeho šúra změnili během několika měsíců názor a zavedli přísnou kontrolu produkce opia. Zemědělci byli zdaňováni deseti procentní sazbou z výnosů, zatímco zdanění obchodníků bylo stanoveno na dvojnásobek. Posledně jmenovanou daň se sice nepodařilo vybírat ve všech oblastech pod kontrolou tálibánského režimu, přesto se čistý zisk mollů v Kandaháru pohyboval v rádech desítek milionů dolarů ročně.“³⁶ Výnosy spojené s obchodem drog se staly jedním z hlavních příspěvků do tálibánského rozpočtu.

---

³⁵ HORÁK, Slavomír. *Afghánský konflikt*. Praha: Public History, 2005, s. 104. ISBN 80-86445-17-8.

³⁶ HORÁK, Slavomír. *Afghánský konflikt*. Praha: Public History, 2005, s. 117. ISBN 80-86445-17-8.

Obr. 15. Opiový mák³⁷

Dále za velmi důležité považuji následující: „Opium z tálibánských oblastí se vyváželo třemi hlavními směry. Jedna část vedla do Íránu směrem na západ, druhá do pákistánských přístavů v Indickém oceánu a odtud dále do Evropy, třetí pak přes Herát do Turkmenistánu.“. V roce 1999 opium z Afghánistánu představovalo zhruba 75% světové produkce!

Obr. 16. Trasy pro pašování opia³⁸

---

³⁷ COMMUNITY54.COM. *The Taliban And Their Cash Crop* [online]. 2012 [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: <http://community54.com/?p=6627>

2.3.7 Proč Tálibán?

Zde bych chtěl uvést několik důvodů, proč právě Tálibán se stal na pět let hlavní silou v Afghánistánu a proč právě tomuto hnutí se podařilo ovládnout téměř tři čtvrtiny země. Mezi tyto důvody patří:

- Vlna násilí, anarchie, rozvratu a totálního rozkladu státních struktur.
- Chaos doprovázející rozpad Sovětského svazu v první polovině 90. let.
- Chronická roztržitost populace na jihu země.
- Zklamání obyvatel Afghánistánu z „městské elity“, která umožnila vzestup republiky na základě monarchistického režimu, komunistický převrat a ničivou válku mezi městskými skupinami islamistů.

Nesmíme zapomínat, že bez obrovské zahraniční pomoci ze strany Pákistánu a jiných arabských zemí, by hnutí nedosáhlo tak velkého rozšíření v zemi a možná by nebylo vůbec možné. Podle mého názoru, bez této cizí podpory by se zcela jistě nepodařilo ovládnout a sjednotit 90% Afghánistánu.

2.4 Příchod mezinárodního kontingentu

Rok 2001 pro Afghánistán začal tím, že bylo dobyté hazárské město Jakowlang. Údajně celá událost byla spojena s hodně těžkými masakry obyvatel města, což uspíšilo přípravu rezoluce OSN, která byla přijatá 19. ledna 2001. Byly zavedeny sankce a embargo na dodávky zbraní na území kontrolované Tálibánem. *„Organizaci al-Qáida se 9. Zář 2001 podařilo uskutečnit úspěšný atentát na Ahmada Šáha Masúda. Podle interpretace mnohých Afghánců to byl právě tento čin, který vyprovokoval Spojené státy a další země k odvetným opatřením proti Tálibánu. Akce však proběhla v předvečer jiného útoku, který*

---

³⁸ SOBER LOOK. *The escalating Afghan violence and the opium trade* [online]. 2009 [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: <http://soberlook.com/2009/08/escalating-afghan-violence-and-opium.html>

se měl stát zlomovým momentem nejen pro další vývoj Afghánistánu, ale i pro vývoj mezinárodních vztahů v globálním měřítku.³⁹

Obr. 17. New York, 11. září 2001⁴⁰

Reakci Spojených států na události 11. září 2001 bylo vytvoření protiteroristické koalice, ke které se připojili klíčové velmoci. „Již 20. Září vydal prezident George Bush ultimátum hnutí Tálibán, podle něhož měli být Spojeným státům vydáni vůdci al-Qáidy v čele s Usámou bin Ládinem. Toto ultimátum bylo tálibánským vedením odmítnuto, což se v Bílém domě posuzovalo jako záminka k válce.“. Doslova několik dní po útoku na WTC a Washington, USA a Velká Británie vyslala zvláštní jednotky rozvědky.

PhDr. Slavomír Horák ve své knize „Afghánský konflikt“ uvádí následující: „Ve druhé polovině září 2001 také začal přesun vojsk USA, Velké Británie a Austrálie, které vyslaly do regionu Arabského moře celkem 13 letadlových lodí. Pro Spojené státy měly velký význam i postsovětské státy Střední Asie. Bez jejich alespoň částečné účasti by neměla válka smysl. Washington se navíc již delší dobu pokoušel proniknout do tohoto regionu nejen ekonomicky, ale i politicky a vojensky. Jako problém při jednáních o vstupu

---

³⁹ HORÁK, Slavomír. *Afghánský konflikt*. Praha: Public History, 2005, s. 127-128. ISBN 80-86445-17-8.

⁴⁰ WORLD AFFAIRS COUNCIL OF PITTSBURGH. *Remembering 9/11: Resources for the 10th Anniversary* [online]. 2011 [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: <http://worldpittsburgh.wordpress.com/2011/08/30/remembering-911-resources-for-the-10th-anniversary/>

amerických vojsk do této oblasti se ukázala její složitá geopolitická situace, v níž dominovaly zájmy Ruska a v menší míře Číny. Vojenská přítomnost USA zcela zvrátila stávající stav v regionu. Přestože se ruský prezident Vladimír Putin téměř okamžitě po 11. Září přihlásil ke spojení s USA, nebylo jisté, zda své rozhodnutí dokáže obhájit před vlivnými vojenskými kruhy. Střední Asie je dodnes mnohými činiteli v Moskvě považována za výlučnou sféru ruského působení.“

USA dobře věděla, že pro provedení vojenské operace bylo potřeba získat na svoji stranu Pákistán. Po jeho území totiž údajně vedly hlavní letecké koridory, které Spojené státy chtěli využít pro své letadlové lodě v Arabském moři. Nesmíme také zapomínat na to, že Pákistán dlouhodobě hodně podporoval Tálibán a v podstatě by se dalo říct, že celé hnutí bylo pákistánským dílem zahraniční politiky. Proto likvidace celého režimu byla pochopitelně pro tamní politiky opravdu hodně citlivá záležitost. „Kromě toho existovalo nebezpečí růstu protivládních nálad v důsledku spojení s USA – pro některé opoziční kruhy v zemi symbolizovaly Spojené státy nepřitele číslo jedna. Na druhé straně by odmítnutí spolupráce s Washingtonem znamenalo i nebezpečí přiřazení Pákistánu do skupiny států podporujících terorismus. Američané spolu s Velkou Británií a Japonskem slíbili Pákistánu pomoc v celkové výši 2,5 miliard dolarů, která byla určena především na rozvoj ve vojenské oblasti.“. A tak hlavním úkolem pákistánských vůdců bylo přesvědčit vedení Tálibánu ke složení vlády. „Další spojenci tálibánského režimu – Saudská Arábie a Spojené arabské emiráty – přestali uznávat Tálibán ještě v září, což mj. umožnilo Spojeným státům využívat pro útoky i svých základen v Perském zálivu.“, „Celkově však po 11. září nebyla vojska Severní aliance o mnoho silnější než před teroristickými útoky v USA a bez pomoci zvenčí by se jim nepodařilo vytlačit Tálibán z jeho pozic.“⁴¹.

---

⁴¹ HORÁK, Slavomír. *Afghánský konflikt*. Praha: Public History, 2005, s. 130. ISBN 80-86445-17-8.

Obr. 18. „Spolupráce“
Pákistánu a USA⁴²

Vojenská operace, pod krycím názvem „Trvalá svoboda“, začala v Afghánistánu 7. Října 2001. Prvním úkolem bylo soustředit se na vojenskou infrastrukturu Tálibánu a techniku, která „mohla být eventuální hrozbou pro bombardování“. Podle Slavomíra Horáka „především tak byly téměř kompletně zničeny letecké síly Tálibánu sestávající se z několika desítek letounů Mig-21. Spolu s nimi byla zničena i příslušná letiště.“ Americké letectvo také eliminovalo téměř veškerou protileteckou obranu, vojenské základny, administrativní budovy a dalších strategické objekty Tálibánu a al-Qáidy.

Za velmi důležité považují uvést, že zároveň s leteckými útoky na strategické cíle byla odstartována propagandistická kampaň v podobě shazování informačních letáků. Ještě důležitější však bylo, že zanedlouho byla spuštěna další taková propagandistická fronta, která byla otevřena v Praze. Odtud začala vysílat afghánská redakce Rádía Svoboda (Rádio Ázadí), „na jejíž provoz americký Kongres vyčlenil přes 14 milionů dolarů“! V té době vzhledem k bezpečnostním rizikům, a to především ze strachu před teroristickým útokem,

---

⁴² PKKH. *Unrest in Pakistan: Moving Beyond “the U.S. National Interest”* [online]. 2010 [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: <http://www.pakistankakhudahafiz.com/2010/06/20/unrest-in-pakistan-moving-beyond-the-u-s-national-interest/>

bylo opakovaně navrženo přestěhování sídla Svobodné Evropy z centra Prahy. Finanční podpora, ze strany USA, byla ukončena v roce 2002⁴³.

Obr. 19. Bývalé sídlo rádia Svobodná Evropa⁴⁴

Mezitím pokračovaly přípravy k rozhodující pozemní operaci „Volný lov“, která dávala americkému letectvu možnost, nebo lépe řečeno „volnou ruku“, útočit na tanky a jiné pozemní jednotky hnutí. *„Ani americká pozemní vojska nezůstala stranou pozemních bojových akcí. Od poloviny října 2001 se na některých místech objevily americké výsadkové jednotky, které postupně budovaly stálejší základny v jižní části Afghánistánu. Jejich cílem byla průzkumná činnost a výpady proti tálibánským kolonám.“*⁴⁵

Rozhodující etapa celé operace začala 8. listopadu 2001. Všechny složky protitálibánské koalice zahájily útok. Hnutí Tálibán 13. listopadu 2001 opustilo své hlavní centrum v Kandaháru. Navíc podle některých tehdy neověřených zpráv, špičky hnutí Tálibán - Muhammad Omar a Usáma bin Ládín, se ukryly do Pákistánu“. Údajně jim v tom pomohly tajné pákistánské služby. Dnes již víme, že tomu opravdu tak bylo a podle

---

⁴³ Svobodná Evropa. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001, 2012 [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Svobodná_Evropa

⁴⁴ NOVINKY.CZ. *Saddám Husajn chystal teroristický útok v Praze* [online]. 2009 [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/185620-saddam-husajn-chystal-teroristicky-utok-v-praze.html>

⁴⁵ HORÁK, Slavomír. *Afghánský konflikt*. Praha: Public History, 2005, s. 133-134. ISBN 80-86445-17-8.

mého názoru Pákistán v tom hrál velkou roli. Důkazem toho bylo, že dne 1. května 2011 americký prezident Barack Obama oznámil, že Usáma bin Ládín byl zabit týmem zvláštních amerických sil při operaci, ve svém domě u Abbottábádu, ležícím v blízkosti pákistánské vojenské akademie, asi sto kilometrů severně od pákistánské metropole Islámábádu⁴⁶. Pákistán sice oficiálně pogrataloval USA k dopadení Ládína, avšak okamžitě se objevily spekulace o tom, že pákistánské tajné služby vlastně Usámovi celou dobu pomáhali a kryli ho. Podle mého názoru je to pravda i když pákistánský prezident Zardáří, tyto spekulace odmítl.

Obr. 20. *The Pakistan Paradox*⁴⁷

---

⁴⁶ Usáma bin Ládín. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001, 2012 [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Usáma_bin_Ládín

⁴⁷ PAKISTANIS FOR PEACE. *The Pakistan Paradox* [online]. 2010 [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: <http://pakistanisforpeace.wordpress.com/2010/10/26/the-pakistan-paradox/>

3 RIZIKA HROZÍCÍ PRO ČR, EVROPU A SOUKROMÝ BEZPEČNOSTNÍ SEKTOR

Petr Zeman⁴⁸, ve své knize Česká bezpečnostní terminologie, píše o hrozbách a rizicích jako o výzvách. Uvádí, že „*Prognostici předpokládají různé scénáře jako možnosti budoucího vývoje světa, jako určité jevy a události, které výrazně promění dnešní poměry. Může jít o jevy přírodní jako je např. globální oteplování a z něho plynoucí zvýšení hladin moří. Nebo může jít o vážné politicko-hospodářské destabilizace, vedoucí ke zhroucení států, k rozsáhlé migraci velkých skupin obyvatelstva, k humanitárním katastrofám, k válkám, ke zhroucení hospodářských systémů. Ve scénářích komplexu podmínek a reakcí na tyto globální jevy se zdůrazňuje, že leckterá taková hrozba je současně výzvou či příležitostí, šancí.*“.

Ve své knize také uvádí doporučené definice pojmů hrozba a riziko. Cituji: „*Hrozba je primární, mimo nás nezávisle existující, vnější fenomén, který může nebo chce poškodit nějakou konkrétní hodnotu. Závažnost hrozby je úměrná povaze hodnoty a toho, jak si danou hodnotu ceníme. Hrozba může být jevem přírodním, definovaným fyzikálně – takovou hrozbu nazýváme hrozbou neintencionální⁴⁹. Realizace neintencionální hrozby je stochastické⁵⁰ povahy. Zcela jiného původu je hrozba působená či zamýšlená činitelem nadaným vůlí, úmyslem (hrozba intencionální) – zamýšlí ji, připravuje, spouští či realizuje lidský jedinec nebo kolektivní aktér. Termín ohrožení je synonymem termínu hrozba.*“

Riziko je pravděpodobnost, že dojde ke škodlivé události, jež postihne danou hodnotu. Jinak je riziko možnost, že s určitou pravděpodobností vznikne událost, jež se liší od toho, co si přejeme. Riziko je odvozená závisle proměnná a dá určit nebo odhadnout tzv. analýzou rizik. Riziko je reakcí na hrozbu, též na stav naší připravenosti (zranitelnosti) a je spojeno s rozhodováním.“.

---

⁴⁸ ZEMAN, Petr. *Česká bezpečnostní terminologie: výklad základních pojmů*. Brno: Ústav strategických studií Vojenské akademie v Brně, 2002, s. 93-94. ISBN 80-210-3037-2.

⁴⁹ neintencionální – nezáměrný

⁵⁰ stochastický – náhodný

3.1 Základní pojmy

Hlavním cílem této kapitoly je seznámit bezpečnostní manažery se základními pojmy jako jsou terorismus, islámský fundamentalismus a s ním související džihád. Podle mého názoru všechno spolu těsně souvisí a proto to považuji za důležité. Úkolem je, aby bezpečnostní manažer měl na celou problematiku komplexní pohled a aby vnímal celý problém jako jeden celek.

3.1.1 Islámský fundamentalismus

Pojem fundamentalismus⁵¹ se začal používat začátkem 20. století se vznikem protestantského hnutí v USA. Vyznačuje se černobílým viděním světa, přijímáním kategorických soudů, neústupností a nesnášenlivostí nejen vůči odlišným názorům, ale i k jakýmkoliv pochybnostem. Slovo fundamentalismus se začalo užívat obecně k označení strnulých a nepružných postojů. Neuznávajících logickou argumentaci a nerespektujících rozvoj poznání. Fundamentalisté nepřipouštějí jinou pravdu než svou vlastní a osobují si právo hodnotit a odsuzovat nositele odlišných názorů, což je doprovázeno velkou mírou nesnášenlivosti, omezenosti a tvrdosti. S projevy fundamentalismu se setkáváme prakticky všude. Odlišné jsou pouze formy a intenzita.

Nás bude především zajímat islámský fundamentalismus. Podle mého názoru se jedná především o náboženský terorismus⁵², který můžeme definovat jako prosazování náboženské ideologie, jež je v mnoha případech i součástí politiky daného státu, násilnými metodami. Důkazem je, že v posledních pár desetiletích počet ozbrojených útoků, zdůvodňovaných náboženskou vírou, se neustále zvyšuje a pravděpodobně se bude zvyšovat i nadále.

---

⁵¹ BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus II*. Praha: Police History, 1999, s. 64. ISBN 978-80-902670-4-6

⁵² BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus II*. Praha: Police History, 1999, s. 152-154. ISBN 978-80-902670-4-

Co tedy samotný pojem „islámský fundamentalismus“ znamená? Doc. PhDr. Marian Brzybohatý⁵³ ho definuje jako pojem, který se vyznačuje nesnášenlivostí, neústupností a tvrdostí srdce. Z koránu si účelově vybírá jen některá témata a symboly. Od morálně právních úvah, silně kriticky zaměřených zvláště proti západním kulturním vlivům, přechází k tvrdému jednání proti jinak smýšlejícím. Začal se používat v 70. letech v souvislosti s krvavými atentáty, únosy letadel a s dalšími teroristickými činy, souvisejícími s palestinsko-izraelským konfliktem, libanonskou válkou i dalšími konflikty v oblasti Blízkého východu.

Naprosto souhlasím s tvrzením, že je paradoxní, že tyto smutné události s islámem, až na výjimky, nesouvisely. Nicméně termín islámský fundamentalismus se stal synonymem k označení existující a rostoucí hrozby pro západní křesťanský svět.

3.1.2 Terorismus

Co vlastně znamená pojem „teror“, tvořící slovní základ terorismu, o kterém slyšíme stále častěji? Kde tento termín vznikl a kdy byl poprvé použit? Údajně byl oficiálně použit v dodatku Slovníku Francouzské akademie (régime de terreur) v roce 1789 v souvislosti s Velkou francouzskou revolucí, především s etapou jakobínské diktatury. Vyjadřoval souhrn násilných metod a postupů, aplikovaných státem, proti jeho vnějším a vnitřním oponentům. Primárním cílem teroru bylo hlavně navození atmosféry strachu, která měla protivníky zastrašit a zajistit jejich úplnou loajalitu.

Jiné zdroje uvádějí, že první známé teroristické činy se inspirovaly náboženským fanatismem již v 60. letech prvního století, v Římě. Například v textech díla „Válka židovská“, historika Flaviuse Josephuse. Autor píše o obávané sektě, ve které byli členové Sicariové převážně nájemní vrazi a zloději. Zabíjeli převážně za denního světla uprostřed města, nejlépe na festivalech, kde se mohli smísit s davem a skrýt svoje malé dýky, kterými vraždili svoje nepřátele, pod tuniku.

Doc. PhDr. Marian Brzybohatý ve své předmluvě k českému vydání knihy Logika terorismu, od Luise de la Corte Ibáñeze, definuje terorismus takto: „*Terorismus je*

---

⁵³ BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus II*. Praha: Police History, 1999, s. 64-65. ISBN 978-80-902670-4-6

produktem lidské společnosti a je doprovodným negativním jevem její existence. V rámci lidských konfliktů je využíván na státních, skupinových i individuálních úrovních, v regionálním i globálním měřítku. Jeho použití je obvykle podmíněno asymetrií sil a prostředků protivníků. V tomto všeobecném smyslu lze terorismus chápat jako taktiku strategie boje, která z hlediska používaných metod a prostředků spadá do kategorie nekonvenční a psychologické války. Primárním cílem není v tomto případě zničení materiálního a lidského potenciálu nepřítele, ale zastavení silného psychologického úderu obvykle zaměřeného proti velkým sociálním skupinám, které pod jeho vlivem mění svoje postoje a následně chování.“.

V dnešní době je hlavně terorismus vnímán jako určitá forma organizovaného násilí, používaného k vyvolání pocitu strachu a ohrožení. A je obvykle zaměřená proti nezúčastněným osobám za účelem dosažení svých cílů. Pravidlem bývá, že čím je brutalita činu a jeho následky větší, tím bude efektivněji a rychleji dosaženo vytčených cílů.

3.1.3 Džihád

Džihád je jeden ze základních příkazů a povinností muslima. Původní význam slova je „snaha, píle, úsilí“ nebo také „úsilí o víru“ a „boj na Alláhově cestě“. Džihád je podle Koránu základní povinnosti boj za víru. Autoři knihy Encyklopedie islámu Charif Bahdouh, Jiří Fleissig a Roman Raczynski⁵⁴, definují tento pojem jako vynakládání úsilí na šíření víry (individuálního nebo kolektivního), upevňování islámské obce, boj proti zlu a nepřítelům. Údajně se rozlišují čtyři formy džihádu:

- džihád srdcem,
- džihád jazykem,
- džihád rukou,
- džihád mečem.

---

⁵⁴ Džihád. BAHBOUH, Charif, Jiří FLEISSIG a Roman RACZYŃSKI. *Encyklopedie islámu*. Brandýs nad Labem: Dar Ibn Rushd, 2008, s. 73-74. ISBN 978-808-6149-486.

Nejzajímavější je pro nás džihád mečem, což je jakousi formou ozbrojeného džihádu. Je to obrana islámu šavlí silou, boj proti rozkladu zevnitř nebo proti vnějšímu nepříteli. Ozbrojený džihád se vede proti Alláhovým nepřátelům, proti těm, kteří neuznávají nedotknutelnost hranic muslimského světa, proti odpadlíkům od víry, proti utlačovatelům a proti lupičům.

Za velmi důležité považuji uvést následující tvrzení autorů Encyklopedie islámu, s kterým souhlasím. Cituji: „*Většina muslimů odmítá výklad evropských publicistů a některých arabistů, kteří džihád označují za svatou válku. Zdůrazňují, že Korán neschvaluje šíření víry zbraní (súrat al-Baqara, ája č. 256: „Lá 'ikráha fí 'd-dín.“ – Není žádné donucování v náboženství)*“. Nicméně v evropské interpretaci je džihád považován za trvalou hrozbu, jež se projevuje vysokou mírou náboženské a politické intolerance, snahou o ovládnutí nových území a teroristickými činy. V tomto kontextu je pak džihád překládán jako „svatá válka“ nebo „celosvětový zápas“. Řada sympatizantů a organizací hlásících se k tomuto směru pak považuje terorismus a jeho metody za vhodný prostředek k prosazování svých názorů a cílů.

Obr. 21. Maskovaní příslušníci hnutí Islámský džihád⁵⁵

---

⁵⁵ NOVINKY.CZ. *Arabská hnutí - Islámský džihád* [online]. 2006 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z: <http://special.novinky.cz/izrael/islamskydzihad.html>

3.2 Identifikace hrozeb a rizik

V této kapitole se pokusím vyjmenovat všechna možná rizika, která hrozí České republice a Evropě. Protože se moje práce zabývá hlavně aspekty⁵⁶ afghánského problému, budu se snažit zúžit okruh bezpečnostních rizik, právě na ty, které jsou podle mého názoru nejzávažnější, nepravděpodobnější a které do této problematiky spadají.

Za nejzávažnější hrozby a rizika, které mají vliv na bezpečnostní situaci ČR a Evropy, považuji následující^{57 58}:

- mezinárodní (islámský) terorismus – mnohonásobný, koordinovaný konvenční útok;
- přeshraniční terorismus;
- vnitrostátní terorismus;
- použití zbraní hromadného ničení – chemický, biologický, radiační a jaderný (CBRN) terorismus;
- organizovaný zločin – obchod s drogami, s lidmi a se zbraněmi, infiltrace zločinu do státní sféry;
- ozbrojený mezinárodní konflikt;
- zhroucení nebo rozpad státu;
- ztráta nebo zničení klíčových infrastruktur, jako jsou telekomunikační sítě, ropovody, nebo letové přepravní kontrolní systémy;

---

⁵⁶ LAUCKÝ, Vladimír. *Řízení technologických procesů v průmyslu komerční bezpečnosti*. Vyd. 2. Ve Zlíně: Univerzita Tomáše Bati, 2006, 101 s. ISBN 80-731-8432-X.

⁵⁷ PIKNA, Bohumil. POLICEJNÍ AKADEMIE ČR. *Bezpečnostní politika Evropské unie (na pozadí bezpečnosti globální): Selektivní výtah z přednášky na Vysoké škole veřejné správy a mezinárodních vztahů v Praze*. Praha, 2007. Dostupné z: http://polac.cz/eu/bp_eu.pdf

⁵⁸ PIKNA, Bohumil Milan. *Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie: (právní náhled)*. Praha: Linde, 2006, s. 279-280. ISBN 80-7201-615-6.

- nelegální imigrace a příliš liberální přistěhovalecká a azylová politika Unie – teritoriální rozšíření, růst počtu vyznavačů islámu, konvertování k islámské víře;
- nedostatečná spolupráce mezi zpravodajskými službami;
- pandemie;
- průmyslové havárie – atomový reaktor ve třetí zemi.

Dále se pokusím krátce popsat některá z těchto rizik, která osobně považuji opravdu za nejzávažnější!

3.2.1 Mezinárodní terorismus

Je označení mezinárodní neboli islámský terorismus vůbec správné? Toto označení pro nás je správné, protože je používán v dokumentech OSN, například v rezoluci Rady bezpečnosti č. 1373 z 28. září 2001. Také se velmi často užívá v USA nebo v legislativě Spojeného království⁵⁹. Je charakterizován jako ozbrojené, politické a náboženské motivované násilí, které je založené na účelové interpretaci islámu a které používá násilí a výhrůžky za účelem dosažení svých cílů.

Podle Doc. JUDr. Bohumila Pikny ještě na začátku 90. let terorismus nebyl vůbec považován za závažnou hrozbu a hovořilo se o něm převážně jako o riziku. Zajímavým faktem je, že původní zařazení mezinárodního terorismu v právu EU bylo pod kategorií organizovaný zločin.

---

⁵⁹ PIKNA, Bohumil. POLICEJNÍ AKADEMIE ČR. *Bezpečnostní politika Evropské unie (na pozadí bezpečnosti globální): Selektivní výtah z přednášky na Vysoké škole veřejné správy a mezinárodních vztahů v Praze*. Praha, 2007. Dostupné z: http://polac.cz/eu/bp_eu.pdf

3.2.1.1 Faktory

Za nepřítelé zde nepovažujeme přímo islám a muslimy obecně, ale především islámské teroristy a radikály. Ti mají podporu v muslimských zemích a velkou podporu z řad muslimských komunit po celém světě. Včetně komunit, které se nacházejí na území EU – Bohumil Pikna uvádí, že: „*Duchovní, právníci a další aktivisté se velmi dobře vyznají v tom, jak zneužívat liberální právní systém založený na lidských právech a svobodách (trestně procesní práva) ve prospěch realizace svých cílů.*“⁶⁰. Teroristy a radikály především spojuje boj proti okupačním jednotkám v Afghánistánu a Iráku, proti nemuslimským vládám a euroatlantickým civilizacím. Dále také boj proti muslimským zemím spojenců USA (Pákistán, Saudská Arábie) a sekulárním vládám v muslimských zemích (Egypt, Turecko).

Faktory, které určují mezinárodní (islámský) terorismus jako hrozbu jsou:⁶⁰

- teritoriální rozšíření (Asie, Afrika, Evropa);
- růst počtu vyznavačů islámu;
- vyhraněná silná náboženská motivace;
- ekonomická síla (zdroje pocházející z trestné činnosti, například obchod s drogami);
- společenská podpora, zázemí v islámských zemích a islámských komunitách v zahraničí (např. Francie);
- uzavřenost islámské komunity v zahraničí, znemožňující kontrolu státem a umožňující vnitřní infiltraci radikálních proudů a skupin;
- konvertování k islámské víře hlavně v Evropě (z 3 milionů muslimů žijících v SRN jich v roce 2006 konvertovalo k islámu kolem 3 tisíc⁶¹);

---

⁶⁰ PIKNA, Bohumil. POLICEJNÍ AKADEMIE ČR. *Bezpečnostní politika Evropské unie (na pozadí bezpečnosti globální): Selektivní výtah z přednášky na Vysoké škole veřejné správy a mezinárodních vztahů v Praze*. Praha, 2007. Dostupné z: http://polac.cz/eu/bp_eu.pdf

- široká medializace teroristických akcí.

Obr. 22. Islám ve Francii - 7,4 milionů muslimů v roce 2010⁶²

3.2.1.2 Příčiny

Pro terorismus je typická především politická a náboženská motivace. Mohli bychom ho definovat jako určitý asymetrický konflikt státu a nestátního aktéra, kterým je například Tálibán nebo al-Qáida. Zcela jistě představuje hrozbu, která se vymyká politickým a státním strukturám. Považujeme jej za:

- projev nenávisti vůči hodnotám západní civilizace,
- reflexi islámského světa na jednání hlavně ze strany USA.

Souhlasím s názorem, že: „*Důležitým aspektem daného problému a jeho příčin je skutečnost, že al-Qáida se otevřeně a cestou krutého násilí staví proti vnucování západních*

---

⁶¹ V září 2007 bylo zmařené nejnebezpečnější teroristické spiknutí v dějinách SRN. Dva z zatčených byli Němci, konvertováni k islámu. Údajně absolvovali výcvik v Pákistánu a patřili k radikální skupině Unie islámského džihádu.

⁶² THEBLAZE.COM. *Islam in France* [online]. 2012 [cit. 2012-04-30]. Dostupné z: <http://www.theblaze.com/stories/jihadist-group-declares-war-on-france-for-being-hostile-to-islam/islam-in-france/>

a zejména amerických hodnot islámskému světu – srov. rovněž doktrína USA o tzv. vývozu demokracie.“. Uvedu zde část příspěvku Andrzeje Ananicze z mezinárodní konference „Perspektivy západní civilizace a pět let globálního terorismu“, která se konala 12. Dubna 2006 v aule Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity, cituji: „*Jsou diktát a působiště diktátorů stejné pro všechny? Ja bych řekl ne. Ti, kteří džihád vedou a podporují, považují za zdroj terorismu právě Západ. Je to západ, který jejich životy a kulturu ohrožuje. Tato ideologie a perspektiva podporuje upevňování hnutí džihád. Je to západ, který přímo fyzicky vnikl do jejich míst skrze média, kulturu, vzdělání, a začal ničit jejich tradiční kulturu a způsob života. Západ bombarduje islámský svět každý den svou „kulturní municí“ – hudbou, která je uším muslimů naprosto cizí, západní model společenského uspořádání rozvrací tradiční strukturu muslimské rodiny, jakou jsou klany, kmeny, jelikož státní zřízení bylo západem zavedeno teprve nedávno a je chápáno vágně.*“⁶³. Musím konstatovat, že s největší pravděpodobností, problémem je právě považování Západu za zdroj terorismu. Není divu, že odpor vůči Západu neustále vzrůstá a většina muslimů nás údajně považuje za zdroj fundamentalistického nebezpečí pro Východ.

Rozhodně souhlasím s tvrzením Doc. PhDr. Mariana Brzybohatého⁶⁴, že většina odborníků se shoduje v názoru, že právě oblast, která se zabývá otázkami motivace z hlediska pochopení terorismu, je nedostatečně prozkoumána! Teroristům nelze poslat dotazník, vést s nimi diagnostický rozhovor nebo je případně podrobit testům. Stejně tak se přikláním k názoru, že teroristou se člověk stává hlavně pod vlivem podmínek a okolností vnějšího prostředí, jako jsou například ty, které Andrzej Ananicz vyjmenoval ve svém příspěvku. Taky k tomu může vést řada podnětů jako jsou:

- traumatizující zážitek,
- frustrace,

---

⁶³ ANANICZ, Andrzej. Diktát džihádu vs. svoboda západu. In: DANČÁK, Břetislav. *Perspektivy západní civilizace a pět let globálního terorismu. Sborník z konference*. Vyd. 1. Brno: Masarykova Univerzita, 2006, s. 39-44. ISBN 80-210-4003-3.

⁶⁴ BRZYBOHATÝ, Marian. Předmluva k českému vydání. CORTE IBÁÑEZ, Luis de la. *Logika Terorismu*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2009, XI-XVI. ISBN 978-80-200-1724-6.

- racionální úvaha,
- sociální ovlivňování,
- materiální výhody,
- psychopatologie.

Drtivá většina teroristů je přesvědčená o morálnosti a legálnosti svého jednání. Většinou uvádějí, že bojují proti útlakům, za národ, za boha, za svobodu, za spravedlivou společnost atd. Souhlasím s tvrzením, že teroristé neuznávají žádné právní nebo morální regule a dokonce se zdá, že právě tento aspekt plně využívají ve svůj prospěch, zvláště jako zastrašující účinek⁶⁵.

3.2.2 Organizovaný zločin

Definice organizovaného zločinu zní následovně: „*Organizovaný zločin je opakující se (soustavné) páchaní cílevědomě koordinované závažné trestné činnosti (a aktivit tuto činnost podporujících), jehož subjektem jsou zločinecké skupiny nebo organizace (většinou s vícestupňovou vertikální organizační strukturou), a jehož hlavním cílem je dosahování maximálních nelegálních zisků při minimalizaci rizika (zajišťovaného prostřednictvím kontaktů v rozhodovacích společenských strukturách.*“⁶⁶. U organizovaného zločinu je motivace založená především na ziskovém principu, přesněji finančním nebo ekonomickém prospěchu.

V současné době má organizovaný zločin na území ČR zejména tuto podobu:

- výroba, pašování a distribuce drog,
- daňové podvody, útok na státní majetek,

---

⁶⁵ PIKNA, Bohumil Milan. *Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie: (právní náhled)*. Praha: Linde, 2006, s. 66. ISBN 80-7201-615-6.

⁶⁶ CEJP, Martin a Vladimír BALOUN. *Organizovaný zločin v České republice* [online]. Vyd. 1. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004, s. 13 [cit. 2012-05-03]. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 80-7338-027-7.

- organizování prostituce a obchod s lidmi,
- organizování nelegální migrace,
- padělání měny, zboží a porušování autorských práv,
- praní špinavých peněz, vydírání, korupce, padělání,
- mezinárodní obchod se zbraněmi a výbušninami,
- organizované krádeže automobilů, bankovní podvody a loupeže⁶⁷.

V poslední době také dochází k internacionalizaci a sofistikaci organizovaného zločinu:

- dokonalejší organizační formy,
- funkční struktury
- gradující bohatství a troufalost,
- propojení na státní správu,
- propojení s terorismem (drogy, zbraně atd.).

Obr. 23. Obchod s drogami⁶⁸

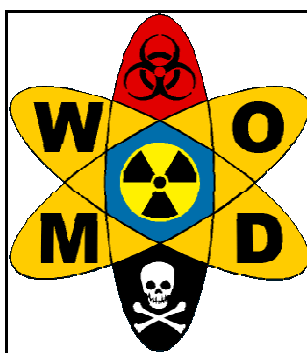
⁶⁷ POLICIE ČR. *Co je organizovaný zločin* [online]. 2010 [cit. 2012-05-03]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/co-je-organizovany-zlocin.aspx>

⁶⁸ FRONTPAGEMAG.COM. *Narco-Terrorism's Latin American Nexus* [online]. 2011 [cit. 2012-04-30]. Dostupné z: <http://frontpagemag.com/2011/07/14/narco-terrorism's-latin-american-nexus/>

Organizovaný zločin je převážně tedy obchod s drogami, obchod s lidmi a se zbraněmi. Nesmíme také zapomínat na praní peněz, finanční kriminalitu a časté napojení na terorismus. Obzvláště nebezpečné je propojení a infiltrace do vládních kruhů, která vede k pomalému a jistému rozpadu státní struktury zevnitř.

3.2.3 Proliferace zbraní hromadného ničení

Je tu určité nebezpečí, že se tyto zbraně hromadného ničení dostanou do „nesprávných rukou“. Tím mám na mysli některé státy, jako je třeba Irán, přes který se tyto zbraně mohou dostat dál k teroristům. Podle Bohumila Pikny⁶⁹ experti soudí, že strach z teroristických útoků pomocí biologických zbraní je naprosto oprávněný s tím, že k takovému útoku v blízké budoucnosti jistě dojde. Nutno dodat, že získání biologických zbraní nepředstavuje pro teroristy velký problém, jsou totiž ze zbraní hromadného ničení nejlevnější a snadno dostupné! Bývají označovány za tzv. jaderné zbraně chudých.

Obr. 24. ZHN⁷⁰

---

⁶⁹ PIKNA, Bohumil Milan. *Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie: (právní náhled)*. Praha: Linde, 2006, s. 65. ISBN 80-7201-615-6.

⁷⁰ LIBYAN FREE PRESS. *US and client states used Weapon of Mass Destruction on Libya* [online]. 2011 [cit. 2012-04-30]. Dostupné z: <http://libyanfreepress.wordpress.com/2011/12/13/us-and-client-states-used-weapon-of-mass-destruction-on-libya/>

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 ANALÝZA BEZPEČNOSTNÍCH RIZIK PRO ČR, EVROPU A BEZPEČNOSTNÍ SEKTOR

Dostávám se k jednomu z nejdůležitějších bodů mé práce. V praktické části provedu analýzu rizik^{71 72}, které jsem stanovil na základě odborné literatury. Autoři těchto odborných publikací jsou špičkoví odborníci, zabývající se bezpečností otázkou ČR a EU. Vzhledem k tomu, že svoji práci zpracovávám samostatně, musel jsem si vybrat takovou metodu, která nevyžaduje týmovou práci skupiny odborníků. Po dlouhém uvážení, diskusi a konzultaci s kolegy z ročníků, jsem si zvolil metodu KARS. Jedná se o metodu kvalitativní analýzy rizik s využitím jejich souvztažností.

4.1 Metoda KARS

Autorem této metody je vedoucí pracoviště studia a jazykové přípravy IOOLB (Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč), pan Ing. Štefan Pacinda, Ph.D. Podle Jakuba Nebelského⁷³ metoda KARS byla vyvinuta proto, aby podala zpracovatelům analýzy rizik odpověď na otázku, kterým rizikům se musíme věnovat primárně a která můžeme řešit s časovým odkladem. Jak jsem již uvedl jedná se o kvalitativní metodu analýzy rizik, která je založená na vzájemném působení neboli souvztažností rizik. Kvalitativní metody se vyznačují tím, že rizika jsou vyjádřena v určitém rozsahu. Například mohou být obodovaná <1 až 10>, určená pravděpodobností <0; 1> nebo definovaná slovně <malé, střední, velké>. Kvalitativní metody jsou jednodušší a rychlejší než kvantitativní – u kvantitativních metod se používají číselné hodnoty pro následky i jejich pravděpodobnosti, které stanoví pomocí údajů získaných z různých zdrojů. Proto kvalitativní analýzu většinou použijeme:

---

⁷¹ LAUCKÝ, Vladimír. *Technologie komerční bezpečnosti II*. Vyd. 2. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2007, 123 s. ISBN 978-80-7318-631-9.

⁷² LAUCKÝ, Vladimír. *Bezpečnostní futurologie*. Vyd. 1. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2007, 93 s. ISBN 978-80-7318-560-2.

⁷³ NEBELSKÝ, Jakub. *Metody identifikace rizika území regionu Mladoboleslavsko*. Pardubice, 2009. Diplomová práce. Univerzita Pardubice. Vedoucí práce doc. RNDr. Petr Linhart, CSc.

- jako úvodní přehled vedoucí k identifikaci rizik, která vyžadují podrobnější zkoumání,
- tam, kde tento druh analýzy nám bude postačovat k rozhodování,
- tam, kde číselné údaje nebo zdroje nepostačují k provedení kvantitativní analýzy.

Jak uvádí Jakub Nebelský ve své diplomové práci, základním principem metody KARS, kterou použiji k analýze rizik, je možná eskalace událostí. Tím má na mysli to, že jedna událost může být příčinou události jiné. Proto pro bezpečnostní manažery je důležité mít na paměti, že může dojít ke zvýšení vzniku určitých rizik a tím i ke zvýšení jejich následků! Je to také jeden z mnoha důvodů, proč jsem volil právě tuto metodu. Všechna rizika, která jsem stanovil a identifikoval jsou propojená, vzájemně na sebe navazují a ovlivňují se – dalo by se s určitostí konstatovat, že rizika projevují vzájemnou souvztažnost. Proto je nutné určit, která z nich jsou nejrizikovější a na které je obzvláště důležité se zaměřit.

4.2 Výsledný soupis rizik

Jedná se o první krok při zpracování analýzy. Sestavení výsledného a finálního soupisu všech rizik, které jsem stanovil v předchozí kapitole „Identifikace hrozeb a rizik“. Soupis má následující podobu:

1. **mezinárodní (islámský) terorismus** – mnohonásobný, koordinovaný konvenční útok;
2. **přeshraniční terorismus**;
3. **vnitrostátní terorismus**;
4. **použití zbraní hromadného ničení** – chemický, biologický, radiační a jaderný (CBRN) terorismus;
5. **organizovaný zločin** – obchod s drogami, s lidmi a se zbraněmi, infiltrace zločinu do státní sféry;
6. **ozbrojený mezinárodní konflikt**;

7. **zhroucení nebo rozpad státu;**
8. **ztráta nebo zničení klíčových infrastruktur** – telekomunikační sítě, ropovody, letové přepravní kontrolní systémy atd;
9. **nelegální imigrace a příliš liberální přistěhovalecká a azylová politika Unie** – teritoriální rozšíření, růst počtu vyznavačů islámu, konvertování k islámské víře;
10. **nedostatečná spolupráce mezi zpravodajskými službami;**
11. **pandemie;**
12. **průmyslové havárie** – atomový reaktor ve třetí zemi.

4.3 Sestavení tabulky rizik

Druhým krokem je sestavení speciální tabulky rizik. Tabulku sestavím tak, že do prvního sloupce vypíši všechna rizika z výsledného soupisu a přidám jim pořadové čísla, která přepíšu do prvního řádku tabulky. Výsledkem je následující tabulka:

Riziko	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. Mezinárodní (islámský) terorismus												
2. Přeshraniční terorismus												
3. Vnitrostátní terorismus												
4. Použití zbraní hromadného ničení												
5. Organizovaný zločin												
6. Ozbrojený mezinárodní konflikt												
7. Zhroucení nebo rozpad státu												
8. Ztráta nebo ničení klíčových infrastruktur												
9. Nelegální migrace příliš liberální přistěhovalecká a zylová politika Unie												
10. Nedostatečná spolupráce mezi zpravodajskými službami												
11. Pandemie												
12. Průmyslové havárie												

Tab. 1. Tabulka rizik

4.4 Tabulka souvztažnost rizik

Na začátku jsem uváděl, že metoda KARS je založená na vzájemném působení neboli souvztažnosti rizik. Tyto vztahy mezi jednotlivými riziky musíme určitým způsobem popsat. Proto musíme předpokládat, že budeme mít systém X rizik (v našem případě 12) R_i , kde $i = 1, 2, \dots, x$. Jednotlivé pozice v tabulce označíme jako r_{ij} , kde i je číslo řádku v tabulce a j je číslo sloupce⁷⁴.

Dalším krokem je vyplnění tabulky rizik. Při vyplňování musíme brát v potaz, že riziko nemůže vyvolat samo sebe. To znamená, že vyplníme hlavní diagonálu $r_{ij} = 0$. Pro vyplnění ostatních pozic postupujeme v tabulce po řádcích zleva doprava. Do jednotlivých

⁷⁴ NEBELSKÝ, Jakub. *Metody identifikace rizika území regionu Mladoboleslavsko*. Pardubice, 2009. Diplomová práce. Univerzita Pardubice. Vedoucí práce doc. RNDr. Petr Linhart, CSc.

pozic vyplňujeme hodnoty 1 a 0. 1 – pokud je reálná možnost, že riziko R_i může vyvolat riziko R_j . 0 – pokud riziko R_i nevyvolá riziko R_j . Výsledkem je tabulka souvztažností rizik.

Riziko	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. Mezinárodní (islámský) terorismus	0	1	1	1	0	1	0	1	0	0	1	1
2. Přeshraniční terorismus	1	0	1	1	0	1	0	1	0	0	1	1
3. Nitrostátní terorismus	1	1	0	1	1	0	1	1	0	0	1	1
4. Použití zbraní hromadného zničení	1	1	1	0	1	1	1	1	0	0	1	1
5. Organizovaný zločin	1	1	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0
6. Ozbrojený mezinárodní konflikt	1	1	1	1	0	0	0	1	1	0	1	1
7. Zhroucení nebo rozpad státu	1	1	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0
8. Ztráta nebo zničení klíčových infrastruktur	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	1
9. Nelegální migrace příliš liberální přistěhovalecká a zylová politika Unie	1	1	1	0	1	0	1	0	0	0	1	0
10. Nedostatečná spolupráce mezi zpravodajskými službami	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0
11. Pandemie	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
12. Průmyslové havárie	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0

Tab. 2. Tabulka souvztažností rizik

Dále doplníme tabulku o jeden řádek a sloupec, kde budou součty jednotlivých řádků a sloupců. Tím získáme kompletní výslednou tabulku souvztažností rizik. Ta nám také poskytne další potřebné údaje pro výpočet koeficientů aktivity a pasivity.

Riziko	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Σ
1. Mezinárodní (islámský) terorismus	0	1	1	1	1	1	0	1	0	0	1	1	8
2. Přeshraniční terorismus	1	0	1	1	1	1	0	1	0	0	1	1	8
3. Vnitrostátní terorismus	1	1	0	1	1	0	1	1	0	0	1	1	8
4. Použití zbraní hromadného ničení	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	1	1	5
5. Organizovaný zločin	1	1	1	1	0	0	1	0	1	0	0	0	6
6. Ozbrojený mezinárodní konflikt	1	1	1	1	0	0	0	1	1	0	1	1	8
7. Zhroucení nebo rozpad státu	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	4
8. Ztráta nebo ničení klíčových infrastruktur	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	2
9. Nelegální migrace a příliš liberální přistěhovalecká a vízová politika EU	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	5
10. Nedostatečná spolupráce mezi zpravodajskými službami	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	8
11. Pandemie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12. Průmyslové havárie	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Σ	7	7	7	6	6	4	4	7	2	1	6	6	x

Tab. 3. Výsledná tabulka souvztažností rizik

4.5 Výpočet koeficientů aktivity a pasivity

Nyní jsme ve stádiu, kdy je naším úkolem převést výslednou tabulku souvztažností do matematické a grafické podoby, pomocí koeficientů aktivity a pasivity – K_{ARi} a K_{PRi} . K_{ARi} – jedná se o procentuální vyjádření počtu navázaných rizik pro riziko R_i , která mohou být vyvolána, v případě, že nastane riziko R_j . K_{PRi} – jedná se o procentuální vyjádření počtu rizik pro riziko R_i , která mohou vyvolat následně riziko R_j ⁷⁵.

Jakub Nebelský ve své diplomové práci na téma „Metody identifikace rizika území regionu Mladoboleslavsko“ uvádí, že: „Tato procentuální vyjádření se vztahují k počtu

⁷⁵ NEBELSKÝ, Jakub. *Metody identifikace rizika území regionu Mladoboleslavsko*. Pardubice, 2009. Diplomová práce. Univerzita Pardubice. Vedoucí práce doc. RNDr. Petr Linhart, CSc.

všech rizik, která mohou v systému nastat. Pro vyjádření koeficientů K_{ARi} a K_{PRi} si musíme stanovit počet kombinací, kdy riziko R_i ostatní rizika může vyvolat, nebo jimi může být vyvoláno, za předpokladu, kdy nevyvolá samo sebe nebo není vyvoláno samo sebou.“ To znamená, že pro 12 rizik platí, že počet kombinací je roven $12 - 1 = 11$. Výpočet koeficientů provedeme pomocí těchto vzorců:

- $K_{ARi} = \frac{\sum_j R_j}{x-1} \times 100 [\%]$ – pro všechna i
- $K_{PRi} = \frac{\sum_j R_j}{x-1} \times 100 [\%]$ – pro všechna j

Příklady výpočtů několika koeficientů aktivity a pasivity:

- K_{ARi} pro riziko č. 1: $8 / (12 - 1) \times 100 = \underline{72,7 \%}$
- K_{ARi} pro riziko č. 4: $5 / (12 - 1) \times 100 = \underline{54,5 \%}$
- K_{ARi} pro riziko č. 8: $2 / (12 - 1) \times 100 = \underline{18,2 \%}$
- K_{PRi} pro riziko č. 1: $7 / (12 - 1) \times 100 = \underline{63,6 \%}$
- K_{PRi} pro riziko č. 6: $4 / (12 - 1) \times 100 = \underline{36,4 \%}$
- K_{PRi} pro riziko č. 9: $2 / (12 - 1) \times 100 = \underline{18,2 \%}$

Riziko R_i	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
$K_{ARi} [\%]$	72.7	72.7	72.7	45.5	54.5	72.7	36.4	18.2	45.5	72.7	0.0	9.1
$K_{PRi} [\%]$	63.6	63.6	63.6	54.5	54.5	36.4	36.4	63.6	18.2	9.1	54.5	54.5

Tab. 4. Tabulka koeficientů K_{ARi} a K_{PRi}

4.6 Grafický výstup

Pro správnou a snadnou interpretaci a pochopení výsledků vytvoříme graf, na kterém budou přehledně znázorněné souvztažnosti K_{ARi} a K_{PRi} pro námi zvolená rizika. Do grafu, na ose x vyznačíme hodnoty koeficientů aktivity a do osy y vyznačíme body koeficientů pasivity. Po té rozdělíme graf na 4 kvadranty pomocí os O_1 a O_2 . Tím se docílíme toho, že stanovíme 4 oblasti rizikovosti jednotlivých rizik podle jejich souvztažností s ostatními riziky v systému:

- I. oblast primárně i sekundárně nebezpečných rizik,
- II. oblast sekundárně nebezpečných rizik,
- III. oblast primárně nebezpečných rizik,
- IV. oblast relativně bezpečná.

Rozdělení grafu osmi provedeme následujícím způsobem. Budeme předpokládat, že chceme rozdělením na 4 kvadranty zajistit, aby oblast I. ve výsledném grafu analýzy KARS, pokrývala 80% celkové oblasti, ve které se nacházejí rizika. Podle Jakuba Nebelského⁷⁶ 80% hranice je statisticky významná veličina, proto je vhodné ji zvolit pro vymezení I. oblasti, do které nám bude spadat 80% analyzovaných rizik. Dále uvádí, že pro osu O_1 , vztahující se ke koeficientům aktivity, bude interval mezi K_{Amin} a K_{Amax} roven 100%. Z toho nám vychází, že $K_{Amax} - K_{Amin} = 100\%$. Nesmíme zapomenout, že osu musíme vytvořit tak, abychom splnili podmínku 80%. Proto ve výsledku to bude rovnoběžka s osou y ve vzdálenosti, kterou vypočítáme podle rovnice:

$$O_1 = K_{Amax} - \frac{(K_{Amax} - K_{Amin})}{100} \times 80$$

Pro osu O_2 , vztahující se ke koeficientům pasivity, to bude obdobné jako u osy O_1 . $K_{Pmax} - K_{Pmin} = 100\%$. Osa O_2 je rovnoběžkou s osou x a její vzdálenost určíme následovně:

$$O_2 = K_{Pmax} - \frac{(K_{Pmax} - K_{Pmin})}{100} \times 80$$

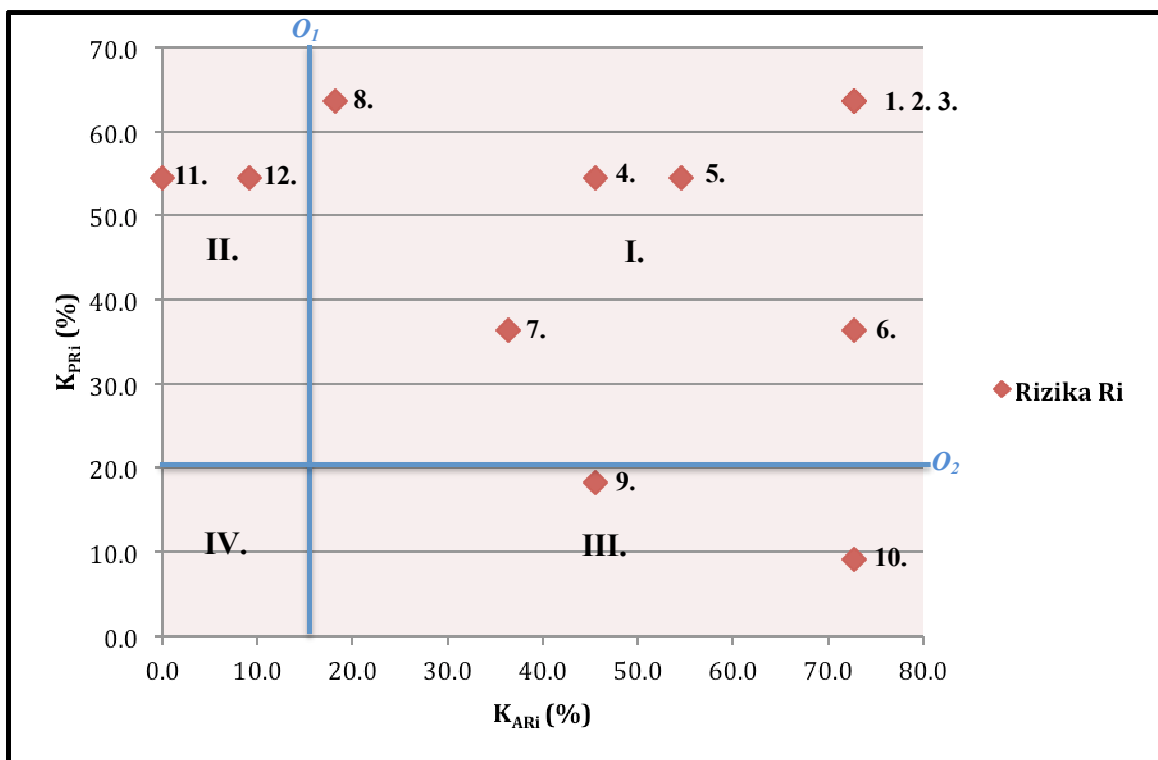
⁷⁶ NEBELSKÝ, Jakub. *Metody identifikace rizika území regionu Mladoboleslavsko*. Pardubice, 2009. Diplomová práce. Univerzita Pardubice. Vedoucí práce doc. RNDr. Petr Linhart, CSc.

Výpočet obou rovnic vypadá takto:

$$O_1 = 72,7 - \frac{(72,7 - 0)}{100} \times 80 = 14,54$$

$$O_2 = 63,6 - \frac{(63,6 - 9,1)}{100} \times 80 = 20$$

Z toho nám vyplývá, že osu O1 umístíme na ose x do bodu 14,54 a osu O2 na ose y umístíme do bodu 20. Osy rozdělí graf na 4 příslušné kvadranty, oblasti I., II., III. a IV., do kterých se nám zařadí jednotlivá rizika. Výsledný graf analýzy rizik vypadá následovně:

Obr. 25. Výsledný graf analýzy rizik metodou KARS

Podle tohoto výsledného grafu kvalitativní analýzy rizik s využitím jejich souvztažností jsme nyní schopní rozebrat a určit rizikovost jednotlivých bezpečnostních rizik, které se nám rozdělila do čtyř jednotlivých oblastí:

- I. oblast primárně i sekundárně nebezpečných rizik – do této oblasti se nám zařadilo celkem 8 rizik (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8.);
- II. oblast sekundárně nebezpečných rizik – do této oblasti se nám zařadila pouze 2 rizika (11, 12.). Jsou to rizika, která mohou být vyvolána více riziky, než mohou sama vyvolat;
- III. oblast primárně nebezpečných rizik – do této oblasti se nám zařadila opět pouze 2 rizika (9, 10.). Jsou to rizika, která mohou způsobit více rizik, než kolika mohou být vyvolána;
- IV. oblast relativně bezpečná – do této poslední oblasti se nám nezařadila žádná rizika.

Metoda KARS údajně využívá velmi jednoduché matematické operace a má jednoznačnou a vypovídací schopnost. Výsledky analýzy nám rozvrství jednotlivá rizika nacházející se v systému, díky čemuž můžeme stanovit pořadí při rozhodování a řešení jednotlivých rizik⁷⁷. V našem případě bychom se věnovali rizikům v následujícím pořadí:

- rizika č. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8;
- rizika č. 9, 10;
- rizika č. 11, 12.

Shodou okolností pořadí při rozhodování⁷⁸ a řešení rizik bude stejné, jako u výsledného soupisu rizik a tabulky jejich souvztažností. V následující kapitole se pokusím rozebrat podrobněji jednotlivé oblasti rizikovitosti a samotné rizika, které do nich spadají. V poslední fázi mé práce navrhnou možnosti a postupy řešení těchto jednotlivých rizik, případně uvedu již funkční metody řešení a popíši je.

---

⁷⁷ NEBELSKÝ, Jakub. *Metody identifikace rizika území regionu Mladoboleslavsko*. Pardubice, 2009. Diplomová práce. Univerzita Pardubice. Vedoucí práce doc. RNDr. Petr Linhart, CSc.

⁷⁸ LAUCKÝ, Vladimír. *Řízení technologických procesů v průmyslu komerční bezpečnosti*. Vyd. 2. Ve Zlíně: Univerzita Tomáše Bati, 2006, 101 s. ISBN 80-731-8432-X.

5 MOŽNOSTI A POSTUPY ŘEŠENÍ RIZIK

V této kapitole se zaměřím podrobně na jednotlivé oblasti rizikovosti, do kterých jsme rozdělili rizika z výsledného soupisu a navrhu možnosti nebo postupy pro jejich řešení. V případě, že již existuje efektivní metoda řešení daného problému, uvedu zde o které přesně se jedná a jak fungují.

5.1 Oblast I.

Tuto oblast rizikovosti označujeme jako oblast primárně a sekundárně nebezpečných rizik. Rizika, která patří do této skupiny, by bezpečnostní manažer měl považovat za nejzávažnější a měl by jim dát největší prioritu při jejich řešení. Z výsledků analýzy KARS víme, že do této oblasti nám spadají následující rizika: mezinárodní, přeshraniční a vnitrostátní terorismus, použití zbraní hromadného ničení, organizovaný zločin, ozbrojený mezinárodní konflikt, zhroucení nebo rozpad státu a ztráta nebo zničení klíčových infrastruktur.

Obr. 26. Vnitrostátní terorismus – centrum města Oslo po výbuchu bomby, kterou nastražil Anders Breivik⁷⁹

---

⁷⁹ THESUN.COM. *Breivik makes far-right salute as trial begins* [online]. 2012 [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: <http://www.thesun.co.uk/sol/homepage/news/4259574/Breivik-makes-far-right-salute-as-trial-begins.html>

5.1.1 Riziko č. 1, 2 a 3 – mezinárodní (islámský), přeshraniční a vnitrostátní terorismus

Riziko mezinárodního, přeshraničního nebo vnitrostátního terorismu je tady opravdu vysoké. Když se pozorně podíváme na graf, tak zjistíme, že ke konvenčnímu útoku může dojít působením 7 rizik, které máme uvedené na výsledném soupise. U mezinárodního terorismu se jedná o rizika č. 2, 3, 5, 6, 7, 9, 10. Přeshraniční terorismus může být vyvolán působením rizik č. 1, 3, 5, 6, 7, 9, 10. U vnitrostátního terorismu jsou to rizika č. 1, 2, 5, 6, 7, 9, 10. Všechny tři druhy terorismu se můžou navíc nejen vyvolávat navzájem, ale mohou vyvolat i další rizika. Jsou to především rizika č. 4, 5, 8, 11, 12. Riziko č. 6 může být vyvoláno mezinárodním a přeshraničním terorismem. Zatímco riziko č. 7 pouze vnitrostátním.

Ještě jen krátce k tomu, jak se liší od sebe mezinárodní, vnitrostátní a přeshraniční terorismus. O mezinárodním terorismu jsem již psal v kapitole „Identifikace hrozeb a rizik“, kde jsem podrobně rozebral jeho faktory a příčiny. Mezinárodní terorismus představuje hlavně teroristické činy, které postihují obyvatele jiného státu, než z jakého jsou pachatelé. Pod tento pojem „pachatelé“ řadíme teror, který provádějí jednotlivci nebo organizované skupiny a také akty jednoho státu proti druhému. Mezinárodní terorismus můžeme považovat nejen akce mezinárodních teroristických organizací v různých koutech světa, ale také domácí útoky islámských fundamentalistů.

Vnitrostátního terorismu se týká pouze vnitřních zájmů určitého státu a nepřesahuje státní hranice. Může být například vyvolán střetem dvou politických stran nebo stále rostoucí popularitou nacionalistických skupin, v důsledku zvýšené nelegální imigrace a obrovského přílivu muslimů do Evropy. Přeshraniční terorismus je vlastně opakem vnitrostátního. Konflikty se odehrávají v blízkosti hranic určitého státu, avšak nepronikají dovnitř⁸⁰.

Existují dva základní přístupy řešení těchto závažných rizik. Prvním je koncepční pojetí aplikované zvláště ze strany USA, které spočívá především v nekompromisním postoji k terorismu. Druhým koncepčním pojetím je evropského typu, které spočívá v plném dodržování lidských práv „v souladu s Evropskou úmluvou o ochraně lidských

---

⁸⁰ LEICMANOVÁ, Pavla. *Terorismus*. Brno, 2006. Diplomová práce. Masarykova univerzita.

*práv a základních svobod z roku 1950 a LZP Unie, a to i v případě boje s mezinárodním terorismem v jeho vyhrocené podobě po útocích z 11. září, Madridu a Londýně.*⁸¹

Nás především zajímá druhé koncepční pojetí evropského typu. Evropská Unie přijala řadu nástrojů pro boj s terorismem, které mají za úkol zvyšovat účinnost, rychlost a pružnost spolupráce. Protiteroristické nástroje rozdělujeme na politické a právní. Z politických to je například Evropská bezpečnostní strategie, která je spíše základním dokumentem komplexního charakteru. Ze specifických protiteroristických dokumentů to jsou hlavně:

- prohlášení k boji proti terorismu (Madrid),
- akční plán EU na boj proti terorismu,
- prohlášení Rady k útokům v Londýně,
- strategie EU pro boj proti terorismu s Akčním plánem,
- strategie EU na boj proti radikalizaci a náboru teroristů s AP⁸².

Co se týče právních nástrojů, ty jsou zaměřené především na oblast policejní, justiční spolupráce, civilní ochrany a prevence. Za nejdůležitější právní nástroje pro boj s teroristy, považujeme hlavně tyto:

- Europol,
- Eurojust,
- úmluva EU o právní pomoci ve věcech trestních,
- společné vyšetřovací týmy,
- evropský zatýkací rozkaz,

---

⁸¹ PIKNA, Bohumil. POLICEJNÍ AKADEMIE ČR. *Bezpečnostní politika Evropské unie (na pozadí bezpečnosti globální): Selektivní výtah z přednášky na Vysoké škole veřejné správy a mezinárodních vztahů v Praze*. Praha, 2007. Dostupné z: http://polac.cz/eu/bp_eu.pdf

⁸² PIKNA, Bohumil Milan. *Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie: (právní náhled)*. Praha: Linde, 2006, s. 214. ISBN 80-7201-615-6.

- opatření proti praní peněz,
- opatření k určení teroristických organizací a teroristů,
- právní nástroje v oblasti civilní ochrany.

Souhlasím s tvrzením Bohumila Pikny, že přístup EU má daleko větší naději na úspěch než přístup USA. EU se totiž snaží nereagovat na následky teroristických útoků, ale jde hlavně po jeho kořenech a příčinách. Podle mého názoru jinak tento problém řešit ani nejde. Prevence je asi nejdůležitější faktor, na který je nutno se zaměřit primárně. Unie klade důrazy na tyto směry preventivního působení:

- posilování mezinárodní spolupráce;
- zamezování přístupu teroristů k finančním a jiným ekonomickým zdrojům;
- zvyšování připravenosti k prevenci teroristických úderů;
- zajišťování bezpečnosti mezinárodní dopravy a zlepšování hraniční kontroly;
- zdokonalování schopnosti nezbytných pro zvládnání důsledků případných teroristických úderů;
- soustředění pozornosti na ty faktory, které usnadňují nábor do teroristických organizací (jde zejména o bariéry a vzájemné předsudky mezi kulturami a náboženstvími, dialog mezi kulturami)⁸³.

Podle mého názoru projevy islámského terorismu budou mít dlouhodobý charakter. Určitě je potřeba se zaměřit ke kořenům problému mnohem více. Tím mám na mysli pozitivně ovlivňovat vývoj větší komunikaci, konzultaci, dialogy, partnerství, pomoci a podporou místních obyvatel Afghánistánu. Za jeden z nejdůležitějších bodů považuji pomoc při vzdělávání místních obyvatel, protože podle posledních údajů ze serveru

---

⁸³ PIKNA, Bohumil Milan. *Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie: (právní náhled)*. Praha: Linde, 2006, s. 225-229. ISBN 80-7201-615-6.

americké CIA, gramotnost je pouze 28,1 %, z toho muži 43,1% a ženy 12,6%⁸⁴. Jak je obecně známo nevzdělání nechápou, že je s nimi manipulováno. Měl jsem tu možnost osobně se o tom přesvědčit při návštěvě Sinajského poloostrova. Závěrem bych chtěl ještě dodat, že tím správným postupem v boji proti terorismu určitě není válka ani vojenské zásahy, tak jak to dlouhou dobu ukazuje a prezentuje USA. Zároveň odsuzuji a nesouhlasím s tzv. vývozem demokracie do Afghánistánu a jiných zemí, ze strany USA a všech států, které je v tom podporují. Považuju to právě za jeden z kořenů mezinárodního, vnitrostátního nebo přeshraničního terorismu.

5.1.2 Riziko č. 4 – použití zbraní hromadného ničení

Další závažnou hrozbou je použití nebo také proliferace zbraní hromadného ničení (ZHN). Jak jsem již psal, ty by se mohly dostat do rukou teroristů přes země jako je například Irán. Z výsledného grafu analýzy rizik námi zvolenou metodou KARS zjistíme, že k proliferaci a použití ZHN může dojít působením celkem 6 rizik, které jsme uvedli ve výsledném soupise po identifikaci jednotlivých rizik. Jedná se o rizika č. 1, 2, 3, 5, 6, 10. Na druhé straně proliferace a použití ZHN může vyvolat 5 rizik, čísla kterých jsou: 6, 7, 8, 11, 12.

Je více než jasné, že odhodlání teroristů použít ZHN je opravdu velké. Například biologické zbraně, které jsou schopny vyvolat masové infekční onemocnění nebo otravu lidí, zvířat a rostlin. Údajně začínají působit až za jistý časový úsek. To znamená, že mikroorganismy jsou spíše zbraně pro teroristické účely než pro válečné.⁸⁵

Řešení tohoto rizika bychom mohli nalézt opět v politických nástrojích EU, jako je třeba Evropská bezpečnostní strategie, která řeší proliferaci zbraní hromadného ničení. Dalším nástrojem je bezpochyby Akční plán EU na boj proti terorismu.

---

⁸⁴ CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. *The World Factbook: Afghanistan* [online]. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/af.html>

⁸⁵ PIKNA, Bohumil Milan. *Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie: (právní náhled)*. Praha: Linde, 2006, s. 65. ISBN 80-7201-615-6.

Mezi možnosti, jak řešit daný problém, bych osobně volil omezení přístupu teroristů k finančním zdrojům. Určitě bych zařadil také ochranu bezpečnosti mezinárodní dopravy a zajištění efektivních pohraničních kontrol. Jako hlavní řešení tohoto vážného rizika spatřuji ve snižování počtu, nejlépe v úplném vyřazení zbraní hromadného ničení z arsenalů velmoci, které jimi disponují.

5.1.3 Riziko č. 5 – organizovaný zločin

Riziko organizovaného zločinu je umístěno ve výsledném grafu KARS před riziko použití zbraní hromadného ničení. To znamená, že je pro nás závažnější a při řešení a rozhodování by mělo mít rozhodně přednost. Co se týče rizik, která mohou vyvolat organizovaný zločin, z výsledného grafu zjišťujeme, že je jich celkem 6. Jsou to rizika č. 1, 2, 3, 7, 9, 10. Sám organizovaný zločin může způsobit opět celkem 6 rizik: č. 1, 2, 3, 4, 7, 9.

Jak bojovat s organizovaným zločinem a jaké metody nebo postupy existují pro eliminaci tohoto rizika v ČR? Existují zde jistá organizační opatření. Za zásadní lze považovat vytvoření Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu (ÚOOZ) v rámci Kriminální policie, do kterého byla začleněna i Národní protidrogová centrála. „*Součástí služby se také stal Úřad finanční kriminality a ochrany státu, který byl sloučen se Službou pro odhalování korupce a závažné hospodářské trestné činnosti do nově vytvořeného Útvaru pro odhalování korupce a finanční kriminality, který spojuje vyšetřování s policejní operativní činností a má se zaměřovat na závažné případy.*“⁸⁶.

Dále je tu například spolupráce s Europol. V roce 2002 byla podepsána dohoda s MV ČR o spolupráci v boji se závažným mezinárodním zločinem, na základě které byla údajně ustanovena skupina EUROPOL v rámci Policie ČR. Je tu také Bezpečnostní

---

⁸⁶ CEJP, Martin a Vladimír BALOUN. *Organizovaný zločin v České republice* [online]. Vyd. 1. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004, s. 55-56 [cit. 2012-05-03]. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 80-7338-027-7.

informační služba, která se může rovněž zabývat projevy a strukturami organizovaného zločinu a to především z hlediska bezpečnostních zájmů státu⁸⁷.

Osobně považuji za nutné zavést určitá preventivní opatření, jako je razantní zpřísnění trestní sankce za trestní činy, které byly spáchány v organizované skupině. Měli bychom zde určitě také zařadit edukaci soukromých bezpečnostních služeb v dané problematice (např. organizace seminářů Policii ČR nebo MV ČR pro pracovníky SBS). Rozhodně nesmíme zapomenout na efektivní spolupráci a komunikaci mezi Policií ČR a soukromým sektorem.

5.1.4 Riziko č. 6 – ozbrojený mezinárodní konflikt

Při pohledu na výsledný graf analýzy zjistím, že toto riziko se nachází dost daleko od osy O_1 a relativně blízko osy O_2 . Pro nás to znamená, že riziko ozbrojeného mezinárodního konfliktu může vyvolat a způsobit daleko více jiných rizik, než být vyvoláno působením jiných. Rizika, která může způsobit jsou č. 1, 2, 3, 4, 8, 9, 11, 12. Naopak samotný ozbrojený konflikt může být vyvolán pouze čtyřmi riziky č. 1, 2, 4, 10.

Podle mého názoru, pro vyřešení tohoto rizika je nejdůležitější preventivní činnost. Mezi hlavní metody prevence vzniku ozbrojených mezinárodních konfliktu patří:

- preventivní diplomacie,
- preventivní rozmístění,
- preventivní odzbrojení.

Preventivní diplomacie zabráňuje vzniku sporů a snaží se je řešit dříve, než přerostou do ozbrojeného konfliktu. Pokud již konflikt propukl, preventivní diplomacie se snaží o omezení jeho rozsahu. Využívá převážně metod zprostředkování, usmiřování a vyjednávání. Součástí této metody je systém včasného varování. Tím je myšleno, že OSN

---

⁸⁷ CEJP, Martin a Vladimír BALOUN. *Organizovaný zločin v České republice* [online]. Vyd. 1. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004, s. 57 [cit. 2012-05-03]. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 80-7338-027-7.

pečlivě monitoruje politickou situaci na celém světě. Dokáže včas rozpoznat hrozby mezinárodnímu míru a bezpečnosti a následně umožnit Radě bezpečnosti podniknout preventivní kroky.

Co se týče preventivního rozmístění, jedná se nasazení speciálních příslušníků mírových sil v místě, kde hrozí vznik konfliktu. Jejich cílem je přispět ke zvládnutí konfliktu budováním důvěry tam, kde roste napětí.

Třetím důležitým nástrojem je preventivní odzbrojení. Hlavním cílem této metody je omezení počtu lehkých zbraní v oblastech náchylných ke konfliktu. „Zničení zbraní včerejška zabrání jejich použití ve válkách zítřka.“⁸⁸.

5.1.5 Riziko č. 7 – zhroucení nebo rozpad státu

Riziko zhroucení nebo rozpad státu je umístěno v prvním kvadrantu výsledného grafu analýzy rizik nejniž. To pro nás znamená, že je z primárních rizik „nejméně“ závažné, ale i přes to se jedná o významnou a reálnou hrozbu. Dále z analýzy KARS zjišťujeme, že může být způsobené a může samo vyvolat stejný počet rizik, přesněji 4. Zhroucení nebo rozpad státu mohou vyvolat rizika č. 3, 4, 5, 10. Naopak samo riziko může následně způsobit rizika č. 1, 2, 3, 5.

Za nejčastější znaky zhroucených státu považují⁸⁹:

- neschopnost centrální vlády kontrolovat státní území;
- ztráta autority státních institucí a boj o moc mezi ústřední vládou a jinými skupinami (náboženskými);
- nárůst ilegálních emigrantů;
- ztráta vlivu občanů na fungování státu;

---

⁸⁸ INFORMAČNÍ CENTRUM OSN V PRAZE. *Mír a bezpečnost: Prevence konfliktů* [online]. 2005 [cit. 2012-05-04]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/mir-a-bezpecnost/?kap=16>

⁸⁹ ASOCIACE PRO MEZINÁRODNÍ OTÁZKY. *Zhroucené státy*. Praha: Asociace pro mezinárodní otázky pro potřeby XV. ročníku Modelu OSN, 2009, 18 s [cit. 2012-05-03]. Dostupné z: http://www.studentsummit.cz/data/1258667842107BGR_GA_Failedstates.pdf

- kriminalita, vznik výcvikových táboru teroristu□, obchod s drogami.

Z toho je patrné, že hlavní řešení tohoto rizika se nachází v eliminaci vnitrostátního terorismu, použití zbraní hromadného ničení a především v potírání organizovaného zločinu. Podle mého názoru právě organizovaný zločin představuje pro fungování a správný chod státu největší hrozbu. Jak jsem již psal, obzvlášť nebezpečné je propojení a infiltrace do vládních kruhu, což vede k pomalému a jistému rozpadu státní struktury zevnitř.

5.1.6 Riziko č. 8 – ztráta nebo zničení klíčových infrastruktur

Riziko ztráty nebo zničení klíčových infrastruktur je opakem rizika ozbrojeného mezinárodního konfliktu. Na výsledném grafu analýzy zjistíme, že toto riziko se nachází dost daleko od osy O_2 a hodně blízko osy O_1 . To znamená, že riziko zničení klíčových infrastruktur může být vyvoláno a způsobené 7 riziky – č. 1, 2, 3, 4, 6, 10, 12. Na druhé straně samotné riziko č. 8 by mohlo způsobit pouze 2 rizika – č. 10 a 12.

Z oficiálních webových stránek Ministerstva vnitra ČR zjistíme, že kritickou infrastrukturou se rozumí výrobní a nevýrobní systémy a služby, jejichž nefunkčnost by měla závažný dopad na bezpečnost státu, ekonomiku, veřejnou správu a zabezpečení základních životních potřeb obyvatelstva. Ze stejného zdroje se taky dozvíme, že Evropská kritická infrastruktura nacházející se v členských státech, jejíž narušení nebo zničení by mělo závažný dopad pro nejméně dva členské státy. Závažnost dopadu se posuzuje podle průřezových kritérií. To se vztahuje i na účinky způsobené meziodvětvovými závislostmi na jiných typech infrastruktury⁹⁰.

Podle Bohumila Pikny⁹¹ mezi kritické infrastruktury patří:

---

⁹⁰ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Kritická infrastruktura* [online]. 2010 [cit. 2012-05-04]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/pojmy-kriticka-infrastruktura.aspx>

⁹¹ PIKNA, Bohumil Milan. *Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie: (právní náhled)*. Praha: Linde, 2006, s. 320. ISBN 80-7201-615-6.

- energetická zařízení a sítě (elektrická energie, produkce ropy a plynu, skladová zařízení a rafinérie, přenosové a distribuční systémy);
- komunikační a informační technologie (telekomunikace, vysílací systémy);
- finančnictví (bankovníctví, cenné papíry a investice);
- zdravotnictví (nemocnice, zdravotnická zařízení a krevní banky, laboratoře a léčiva, pátračí a záchranné služby, pohotovostní služby);
- potravinářství (výrobní prostředky, velkoobchodní distribuce a potravinářský průmysl);
- vodní hospodářství (přehrad);
- doprava (letišť, přístavy, železniční sítě a sítě veřejné hromadné dopravy, dopravní řídicí systémy);
- výroba, skladování a přeprava nebezpečných výrobků (chemických, biologických, radiologických a jaderných materiálů);
- vláda (klíčová státní místa, zařízení, informační sítě).

Abychom zabránili zničení nebo ztrátě klíčové infrastruktury musíme se primárně zaměřit na řešení nejzávažnějších rizik, které jsme určili na základě analýzy. Jsou to mezinárodní, přeshraniční a vnitrostátní terorismus, použití zbraní hromadného ničení teroristy (CBRN terorismus) a ozbrojený mezinárodní konflikt! Případná řešení těchto rizik, jsem uvedl v kapitolách výše. Jak jsem psal již dříve, všechno je vzájemně propojené a vzájemně se ovlivňuje. Taky právě proto jsem zvolil metodu analýzy rizik KARS.

5.2 Oblast II.

Tuto oblast rizikovosti označujeme jako oblast sekundárně nebezpečných rizik. Bezpečnostní manažeři by měli mít na vědomí, že se jedná hlavně o rizika, která mohou být vyvolána více riziky než mohou sama vyvolat. Z výsledného grafu analýzy víme, že do této oblasti se nám zařadila pouze 2 rizika – pandemie a průmyslové havárie.

5.2.1 Riziko č. 11 a 12 – pandemie a průmyslové havárie

Když se pozorně podíváme na graf, tak zjistíme, že k pandemii nebo průmyslové havárii může dojít působením 6 rizik, které máme uvedené na výsledném soupise. U pandemie se jedná o tyto rizika: č. 1, 2, 3, 4, 6, 9. Průmyslová havárie může být vyvolána působením rizik č. 1, 2, 3, 4, 6, 8. Jak je vidět rozdíl je pouze v jednom riziku. U pandemie je to č. 9 (nelegální imigrace a příliš liberální přistěhovalecká a azylová politika) a u průmyslové havárie se jedná o č. 8 (ztráta nebo zničení klíčových infrastruktur). Co se týče rizik, která mohou pandemie a průmyslová havárie vyvolat, tak zde nemáme téměř žádné. Pouze průmyslová havárie může vyvolat jedno riziko – č. 8.

Abychom zabránili vzniku těchto dvou rizik, měli bychom se zaměřit hlavně na rizika, která je mohou vyvolat. K tomu nám pomůže výsledná tabulka souvztažností rizik, kterou jsme vytvořili v průběhu analýzy rizik. Podle ní zjistíme, že způsobit pandemii nebo průmyslovou havárii mohou hlavně mezinárodní, přeshraniční a vnitrostátní terorismus, použití zbraní hromadného ničení (CBRN terorismus) a ozbrojený mezinárodní konflikt. Pandemii ještě navíc může způsobit nelegální imigrace a příliš liberální přistěhovalecká a azylová politika. Průmyslová havárie může být vyvolána v důsledku ztráty nebo zničení kritické infrastruktury.

5.3 Oblast III.

Tuto oblast rizikovosti označujeme opět jako oblast primárně nebezpečných rizik z toho důvodu, že mají velmi vysoký koeficient aktivity K_{ARi} a jsou umístěná blízko osy O_2 . Z výsledků analýzy víme, že do této oblasti nám spadají následující rizika:

- nelegální imigrace a příliš liberální přistěhovalecká a azylová politika,
- nedostatečná spolupráce mezi zpravodajskými službami.

Bezpečností manažeři by měli pamatovat, že jsou to rizika, která mohou způsobit více rizik, než kolika mohou být vyvolána! Považujeme to za důležitou informaci, na základě které se určuje pořadí při rozhodování a řešení rizik.

5.3.1 Riziko č. 9. – nelegální imigrace a příliš liberální přistěhovalecká a azylová politika

Podle výsledné tabulky souvztažností rizik víme, že riziko nelegální imigrace a příliš liberální přistěhovalecká a azylová politika může způsobit celkem 5 rizik – č. 1, 2, 3, 5, 11. Samo riziko může být způsobené pouze riziky č 5 a 6.

S naší problematikou je především spojena migrace muslimské populace. Je známo, že Evropa se potýká s obrovským přílivem muslimů z arabsko – islámských zemí. Dnešní obraz islámu v očích Evropy je následující: islám je místem podporujícím teroristy a obecně terorismus, autoritářské režimy a podněcuje občanské války. Žádné světové náboženství totiž nevzbuzuje v Evropanech takové obavy jako islám.

Faktem je, že evropská populace muslimů se za posledních 30 let více než zdvojnásobila a přibližně v roce 2015 se údajně zdvojnásobí znovu. Deník „The Telegraph“ uvádí, že sedm nejčastějších chlapčeských jmen udělovaných v Bruselu jsou Mohamed, Adam, Rayan, Ayoub, Mehdi, Amine a Hamza⁹². Dokonce se začal používat termín „Eurábie“⁹³, který vyjadřuje fakt, že : „*kdysi etnicky mnohočetná, ale nábožensky relativně homogenní Evropa se bude velmi brzy muset vypořádat s muslimskou populací, která výrazně ovlivní podobu a vývoj Evropy.*“⁹⁴. Souhlasím s tvrzením Anny Drožové, že pokud se nezmění současný trend nízké porodnosti původního obyvatelstva a naopak vysoké porodnosti muslimských přistěhovalců, počet muslimských imigrantů na území EU dosáhne přibližně 25% ještě v polovině tohoto století. V bakalářské práci Anny Drožové se rovněž dočteme, že strach ze změny Evropy na Eurábii je patrný všude. Údajně na konferenci dánské občanské organizace SIEO (Stop Islamisation Of Europe) v květnu 2009, přednesl americký islamolog a profesor Bill Warner své důkazy o tom, že Evropa směřuje k definitivnímu konci západní civilizace v Evropě během jedné generace.

---

⁹² DROŽOVÁ, Anna. *Vybrané problémy muslimské populace v západní Evropě: Případová studie Francie*. Brno, 2011, s. 21. Bakalářská práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Ing. Yvona Novotná, Ph.D.

⁹³ HOSPODÁŘSKÉ NOVINY. *Přistěhovalci mění demografickou tvář Evropy* [online]. 2005 [cit. 2012-05-05]. Dostupné z: <http://hn.ihned.cz/c1-17219530-pristehovalci-meni-demografickou-tvar-evropy>

⁹⁴ DROŽOVÁ, Anna. *Vybrané problémy muslimské populace v západní Evropě: Případová studie Francie*. Brno, 2011, s. 21. Bakalářská práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Ing. Yvona Novotná, Ph.D.

Jeden z důvodů vzniku celého problému se dá považovat multikulturalismus. V podstatě se jedná o soužití různých jazykových, náboženských a společenských etnik na jednom území bez jakýchkoli pokusů o asimilaci či přizpůsobení⁹⁵. V Evropě se „multi – kulti“ začalo rozvíjet právě v důsledku rostoucí imigrace a velkých změn ve složení obyvatelstva. Dnes ale dochází spíše ke všeobecnému odklonu od multikulturalismu a příklonu s individuální a přirozené občanské integraci. Evropští politici (Angela Merkelová, David Cameron, Nicolas Sarkozy) totiž veřejně prohlásili, že: „projekt (multikulturalismus), který tak energeticky hájili, se nepovedl a nyní od něj jejich státy ustupují“⁹⁶. Údajně multikulturalismus není odpovědí na problematiku soužití menšin a je naopak v rozporu s národními politikami a představuje reálnou hrozbu národní bezpečnosti.

Řešením této situace by mohl být asimilacionismus (asimilace). Je to opak multikulturalismu a definuje se jako proces, při kterém postupně splývají kulturní, sociální a etnické skupiny s tím, že jedna ze skupin ztrácí své specifické rysy a přejímá rysy skupiny druhé⁹⁷. Jednoduše řečeno imigranti se dobrovolně vzdají svých etnických specifik na úkor stoprocentní integrace. Asimilaci dělíme na násilnou a přirozenou. Podle Anny Drožové jde o koncept, který není v současné době v Evropě preferovaný, protože údajně potlačuje práva na sebevyjádření a náboženskou svobodu. Faktem ale je, že přirozená asimilace probíhala v minulém století (hlavně ve Francii) úplně normálně a považovala se za přirozený proces.

---

⁹⁵ DROŽOVÁ, Anna. *Vybrané problémy muslimské populace v západní Evropě: Případová studie Francie*. Brno, 2011, s. 37. Bakalářská práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Ing. Yvona Novotná, Ph.D.

⁹⁶ DROŽOVÁ, Anna. *Vybrané problémy muslimské populace v západní Evropě: Případová studie Francie*. Brno, 2011, s. 38. Bakalářská práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Ing. Yvona Novotná, Ph.D.

⁹⁷ Asimilace (sociologie). In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2012 [cit. 2012-05-05]. Dostupné z: [http://cs.wikipedia.org/wiki/Asimilace_\(sociologie\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Asimilace_(sociologie))

5.3.2 Riziko č. 10. – nedostatečná spolupráce mezi zpravodajskými službami

Podle našich výsledků analýzy jsme zjistili, že riziko nedostatečné spolupráce mezi zpravodajskými službami může být vyvoláno pouze jedním rizikem č. 8. Na druhé straně samotné riziko může vyvolat téměř všechna rizika, která máme uvedené ve výsledném soupise! Jde o rizika č. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8. Právě proto je zařazeno do III. oblasti rizikovosti s primárně nebezpečnými riziky.

Mezi zpravodajské služby patří civilní a vojenské zpravodajské služby, složky obranného zpravodajství, protiteroristické, protidrogové a jiné zásahové jednotky, dále instituce a výkonné jednotky na ochranu ústavních činitelů, vládních institucí, diplomatických zastupitelství a jiných strategických či citlivých objektů infrastruktury státu.

Zpravodajské služby působí jako adresáti úkolů v rámci vládního programu boje proti korupci, koncepci boje proti organizovanému zločinu nebo v akčním plánu boje proti terorismu. Jsou také využívány u takových forem kriminality, které mají mimořádnou společenskou nebezpečnost a představují nebezpečí v podobě destabilizace společensko – ekonomického systému země. Ze strany organizovaného zločinu se může jednat o postupy, jako je získání vlivu na státní správu, korupce, vydírání atd. V ČR působí tyto zpravodajské služby⁹⁸:

- Bezpečnostní informační služba (BIS),
- Úřad pro zahraniční styky a informace,
- Vojenské zpravodajství.

Zaměříme se více na Bezpečnostní informační službu. BIS používá specifické možnosti, postupy a prostředky pro plnění velmi důležitých úkolů v boji s terorismem a organizovaným zločinem. Zaměřuje se také na oblast extremismu, který může být

---

⁹⁸ PIKNA, Bohumil Milan. *Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie: (právní náhled)*. Praha: Linde, 2006, s. 142-143. ISBN 80-7201-615-6.

motivován snahami o nastolení autoritářského nedemokratického společenského systému. BIS získává zejména informace o⁹⁹:

- záměrech a činnostech namířených proti demokratickým základům, svrchovanosti a územní svrchovanosti státu;
- zpravodajských službách cizí moci;
- činnostech, jejichž důsledky mohou ohrozit bezpečnost a ekonomické zájmy země;
- organizovaném zločinu a terorismu.

BIS rovněž věnuje velkou pozornost činnostem, které mohou ohrozit kritickou infrastrukturu, např. energetiku, dopravu, spoje, bankovníctví atd. Velmi důležitá je také ochrana zbrojního průmyslu a obchodu se zbraněmi, kdy může dojít například k jejich vývozu do zemí s výskytem aktivních teroristických buněk, které pro nás znamenají hrozbu. Rovněž je velmi důležitá činnost kontrarozvědných orgánů na úseku opatření proti proliferaci zbraní hromadného ničení a CBRN terorismu, který znamená jednu z nejvážnějších hrozeb. Mezi tyto opatření patří monitorování jakékoliv snahy o získání materiálů a technologií k vývoji, výrobě a vývozu chemických, biologických a jaderných zbraní, které lze použít k teroristickým účelům.

Je očividné, že spolupráce mezi zpravodajskými službami je velmi důležitá a její nedostatek a neefektivnost může přivést ke zvýšení pravděpodobnosti vzniku téměř všech rizik, které jsme si stanovili ve výsledném soupise. Proto toto riziko máme zařazené jako primárně nebezpečné, na které by se bezpečnostní manažéři měli při rozhodování a řešení rizik zaměřit jako na jedno z prvních.

---

⁹⁹ PIKNA, Bohumil Milan. *Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie: (právní náhled)*. Praha: Linde, 2006, s. 142-143. ISBN 80-7201-615-6.

5.4 Oblast IV.

Do poslední IV. oblasti, kterou máme nadefinovanou jako relativně bezpečnou, se nám nezařadila žádná rizika. Ve výsledném grafu analýzy rizik KARS je to jasně vidět. To vypovídá o tom, že všechna rizika, které jsme identifikovali a uvedli do výsledného soupisu, neměli natolik malé koeficienty aktivity a pasivity, aby se do této oblasti zařadila.

ZÁVĚR

Diplomová práce se zabývá obecnými příčinami afghánského problému z pohledu evropské bezpečnosti a hlavním cílem bylo zpracovat informační manuál pro bezpečnostní manažery řešící tuto problematiku. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části bylo cílem uvést vývoj situace za posledních 20 let, uvést a identifikovat bezpečnostní rizika pro ČR, Evropu a soukromý bezpečnostní sektor.

Vývoj situace za posledních 20 let, jsme si rozdělili do 4 základních období, které nám pomohly pochopit aspekty afghánského problému a následně určit bezpečnostní rizika. Prvním obdobím, kterým jsme se v práci zabývali, je období komunistické vlády a přítomnost sovětského kontingentu od roku 1987 až do roku 1992, která celému problému dala počáteční impuls. Dalším obdobím je islamistická vláda v letech 1992 – 1996, která bývá také označována jako období velkého chaosu a masakrů mezi jednotlivými etnickými skupinami. Jako třetí období, které je považované za velmi důležité, je tu podrobně rozebrán náhlý a prudký vzestup a vláda hnutí Tálibán od roku 1996 do roku 2001. Čtvrté a poslední období rozebírá pád tálibánského režimu a příchod mezinárodního kontingentu. Výstupem podrobného rozebrání vývoje situace v Afghánistánu za posledních 20 let bylo zjištění, že právě poslední období a hlavně vstup mezinárodního kontingentu, ovlivnilo bezpečnostní politiku celé Evropy a vytvořilo tím ještě větší riziko vzniku závažných hrozeb a jejich následků.

V závěru teoretické části se na základě vývoje 4 základních období provedla identifikace a stanovení nejzávažnějších rizik pro ČR, Evropu a soukromý bezpečnostní sektor. Ještě před samotnou identifikací rizik, byly bezpečnostní manažeři seznámeni se základními pojmy a definicemi, jako jsou terorismus, fundamentalismus, islámský fundamentalismus a džihád. Bez znalosti těchto základních pojmu není možná další práce s informačním manuálem a pochopení dané problematiky. Za nejzávažnější rizika a hrozby jsme stanovili mezinárodní terorismus, proliferace a použití zbraní hromadného ničení a organizovaný zločin. U rizika mezinárodního terorismu se rovněž popsaly a rozebraly faktory a příčiny vzniku tohoto jevu. Cílem vlastního stanovení rizik bylo následné porovnání s výsledky analýzy rizik KARS, kterou jsme provedli v praktické části práce.

V praktické části jsme na základě odborné literatury a konzultací identifikovali a stanovili bezpečnostní rizika. Autoři těchto odborných publikací jsou špičkoví odborníci, zabývající se bezpečností otázkou ČR a EU. Hlavním bodem praktické části bylo

zpracování analýzy rizik. K tomu jsme využili metodu KARS, která je založena na vzájemném působení neboli souvztažnosti rizik. Tato metoda nám pomohla určit, která ze stanovených rizik jsou nejrizikovější a na které je obzvlášť důležité se zaměřit. Vzhledem k tomu, že všechna rizika, která jsem stanovili a identifikovali jsou propojená, vzájemně na sebe navazují a ovlivňují se, tato metoda byla pro nás nejlepší volbou. Dalším důvodem proč jsme zvolili metodu KARS bylo to, že nevyžaduje týmovou práci skupiny speciálních odborníků a umožňuje zpracovat analýzu samostatně i ve velmi malém týmu.

Celý postup zahrnuje použití vytvořeného výsledného soupisu identifikovaných rizik k vytvoření speciálních tabulek s jejich souvztažnostmi. Následně jsme pomocí matematických výpočtu stanovili jednotlivým rizikům speciální koeficienty aktivity a pasivity, které jsme potom využili pro vytvoření grafického výstupu. Nejdůležitějším bodem analýzy je grafický výstup v podobě grafu, který jsme pomocí dalších matematických výpočtů rozdělili na 4 kvadranty neboli 4 oblasti rizikovosti, pro správnou a snadnou interpretaci a pochopení výsledků. Výsledky, které jsme získali analýzou rizik byly naprosto očekávané a potvrdili nám úplnou správnost námi stanovených rizik v teoretické části. Analýza prokázala, že mezi ty primární hrozby a rizika patří mezinárodní, přeshraniční a vnitrostátní terorismus, proliferace a použití ZHN (nebo také CBRN terorismus), organizovaný zločin, ozbrojený mezinárodní konflikt, zhroucení nebo rozpad státu a ztráta nebo zničení klíčových infrastruktur. Mezi další primární rizika patří nelegální imigrace, příliš liberální přistěhovalecká a azylová politika Unie a nedostatečná spolupráce mezi zpravodajskými službami.

V rukou bezpečnostních manažeru analýza rizik metodou KARS může být velmi efektivním nástrojem při rozhodování a velmi účinným nástrojem jak rychle určit rizika, která jsou nejrizikovější a na které je obzvlášť důležité se zaměřit. Bezpečnostní manažeři rovněž mohou použít výsledky analýzy jako úvodní přehled pro identifikaci rizik, která vyžaduje mnohem podrobnější a hlubší zkoumání.

ZÁVĚR V ANGLIČTINĚ

This thesis deals with the general causes of the Afghan problem from the perspective of European security and the main objective was to develop a manual to inform security managers to address this issue. The work is divided into theoretical and practical part. In the theoretical part are the developments over the past 20 years, the state and identify security risks of the Czech Republic, Europe, and the private security sector.

These developments over the past 20 years, we have divided them into 4 basic periods, which helped us to understand aspects of the Afghan problem and then identify security risks. The first period, was the period of Communist rule and the presence of the Soviet contingent from 1987 until 1992, which gave the whole problem an initial pulse. The next period is the Islamist government in the years 1992 - 1996, which is also known as a period of great chaos and massacres between different ethnic groups. The third period, which is considered very important, there is analysed the rapid rise of the Taliban and the government from 1996 to 2001. The fourth and final fall of the Taliban regime analyses the advent of the international contingent. The outcome of a detailed dismantling of developments in Afghanistan over the past 20 years was that, that just last year the main entrance of the international contingent influenced security policy across Europe and created an even greater risk of serious threats and their consequences.

In conclusion of the theoretical part, based on 4 basic periods of development, carried out the identification and determination of the most serious risks for the Czech Republic, Europe, and the private security sector. Even prior to the identification of risks, security managers are familiar with basic concepts and definitions, such as terrorism, fundamentalism, Islamic fundamentalism and jihad. Without knowledge of these basic concepts, it is not possible for the managers to understand the issue. The most serious risks and threats are international terrorism, proliferation and use of weapons of mass destruction and organized crime. At the risk of international terrorism there are also described and dismantled the factors that causes this phenomenon. The aim of determining their own risk was compared with the results of the subsequent KARS risk analysis, which we have made in the practical section.

In the practical part, based on the literature and consultation, we identify and determine the security risks. The authors of these technical publications are top experts of the security issue in the Czech Republic and the EU. We used the KARS method, which is

based on the interaction and correlation risk. This method was used to determine which of the identified risks are most at risk and which is particularly important to focus on. Given that all the risks that I identify are established and interconnected, mutually linked to each other and interact, this method was the best choice for us. Another reason why we chose the KARS method was that this analysis does not require special group of experts, capable of analysing both independently and in a very small team.

The whole procedure involves the use of the resulting inventory of identified risks to create tables with their special relationship. By mathematical calculation we set some individual risk factors with specific activity and passivity, which we then used to create graphical output. The most important point of the analysis is a graphical output in the form of a graph, in which we are using other mathematical calculations. The graph is divided into 4 quadrants or 4 risk areas, for correct and easy understand the results. The results that we obtained from the risk analysis was completely expected and we have confirmed the correctness of our complete set of risks in the theoretical part. The analysis showed that among the primary threats and risks are international, national and cross-border terrorism, WMD proliferation and use (or CBRN terrorism), organized crime, international armed conflict, state collapse or disintegration, and loss or destruction of critical infrastructure. Other primary risks include illegal immigration, too high liberal immigration and asylum policy of the Union and bad cooperation between intelligence services.

In the hands of security managers, this risk analysis can be very effective tool in decision making and highly effective tool to quickly identify the risks that are most at risk and which are particularly important to focus on. Security managers can also use the results of the analysis as an introductory overview to identify risks that require much more detailed and deeper exploration.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] ANANICZ, Andrzej. Diktát džihádu vs. svoboda západu. In: DANČÁK, Břetislav. *Perspektivy západní civilizace a pět let globálního terorismu: Sborník z konference*. Vyd. 1. Brno: Masarykova Univerzita, 2006. ISBN 80-210-4003-3.
- [2] Asimilace (sociologie). In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2012 [cit. 2012-05-05]. Dostupné z: [http://cs.wikipedia.org/wiki/Asimilace_\(sociologie\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Asimilace_(sociologie))
- [3] ASOCIACE PRO MEZINÁRODNÍ OTÁZKY. *Zhroucené státy*. Praha: Asociace pro mezinárodní otázky pro potřeby XV. ročníku Modelu OSN, 2009, 18 s [cit. 2012-05-03]. Dostupné z: http://www.studentsummit.cz/data/1258667842107BGR_GA_Failedstates.pdf
- [4] BAHBOUH, Charif, Jiří FLEISSIG a Roman RACZYŃSKI. *Encyklopedie islámu*. Brandýs nad Labem: Dar Ibn Rushd, 2008. ISBN 978-808-6149-486.
- [5] BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus II*. Praha: Police History, 1999. ISBN 978-80-902670-4-6
- [6] BRZYBOHATÝ, Marian. Předmluva k českému vydání. CORTE IBÁÑEZ, Luis de la. *Logika Terorismu*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2009. ISBN 978-80-200-1724-6.
- [7] CEJP, Martin a Vladimír BALOUN. *Organizovaný zločin v České republice* [online]. Vyd. 1. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004, [cit. 2012-05-03]. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 80-7338-027-7.

- [8] CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. *The World Factbook: Afghanistan* [online]. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/af.html>
- [9] DROŽOVÁ, Anna. *Vybrané problémy muslimské populace v západní Evropě: Případová studie Francie*. Brno, 2011. Bakalářská práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Ing. Yvona Novotná, Ph.D.
- [5] HORÁK, Slavomír. *Afghánský konflikt*. Praha: Public History, 2005. ISBN 80-86445-17-8.
- [6] INFORMAČNÍ CENTRUM OSN V PRAZE. *Mír a bezpečnost: Prevence konfliktů* [online]. 2005 [cit. 2012-05-04]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/mir-a-bezpecnost/?kap=16>
- [7] JANDA, Richard. *Islám: náboženství, historie a budoucnost*. Brno: Jota, 2010. ISBN 978-80-7217-628-1.
- [13] LAUCKÝ, Vladimír. *Řízení technologických procesů v průmyslu komerční bezpečnosti*. Vyd. 2. Ve Zlíně: Univerzita Tomáše Bati, 2006, 101 s. ISBN 80-731-8432-X.
- [14] LAUCKÝ, Vladimír. *Bezpečnostní futurologie*. Vyd. 1. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2007, 93 s. ISBN 978-80-7318-560-2.
- [15] LAUCKÝ, Vladimír. *Technologie komerční bezpečnosti II*. Vyd. 2. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2007, 123 s. ISBN 978-80-7318-631-9.
- [16] LEICMANOVÁ, Pavla. *Terorismus*. Brno, 2006. Diplomová práce. Masarykova univerzita.

- [17] MAREK, Jan. *Afghánistán*. Praha: Libri, 2003. ISBN 80-7277-128-0.
- [18] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Kritická infrastruktura* [online]. 2010 [cit. 2012-05-04]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/pojmy-kriticka-infrastruktura.aspx>
- [19] NEBELSKÝ, Jakub. *Metody identifikace rizika území regionu Mladoboleslavsko*. Pardubice, 2009. Diplomová práce. Univerzita Pardubice. Vedoucí práce doc. RNDr. Petr Linhart, CSc.
- [20] PIKNA, Bohumil Milan. *Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie: (právní náhled)*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-7201-615-6.
- [21] PIKNA, Bohumil. POLICEJNÍ AKADEMIE ČR. *Bezpečnostní politika Evropské unie (na pozadí bezpečnosti globální): Selektivní výtah z přednášky na Vysoké škole veřejné správy a mezinárodních vztahů v Praze*. Praha, 2007. Dostupné z: http://polac.cz/eu/bp_eu.pdf
- [22] POLICIE ČR. *Co je organizovaný zločin* [online]. 2010 [cit. 2012-05-03]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/co-je-organizovany-zlocin.aspx>
- [23] Usáma bin Ládin. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001, 2012 [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Usáma_bin_Ládin
- [24] ZEMAN, Petr. *Česká bezpečnostní terminologie: výklad základních pojmů*. Brno: Ústav strategických studií Vojenské akademie v Brně, 2002. ISBN 80-210-3037-2.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČR	Česká republika
CIA	Central Intelligence Agency
USA	United States of America
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
ISI	Inter-Services Intelligence
OSN	Organizace spojených národů
CBRN	Chemický, biologický, radiační a jaderný terorismus
EU	Evropská Unie
ZHN	Zbraně hromadného ničení
KARS	Kvalitativní analýza rizik s využitím jejich souvztažností
AP	Akční plán
ÚOOZ	Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu
MV	Ministerstvo vnitra
SBS	Soukromé bezpečnostní služby
SIEO	Stop Islamisation Of Europe
BIS	Bezpečnostní informační služba
IOOLB	Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obr. 1. Vlájka Afghánistánu</i>	11
<i>Obr. 2. Rozdělení etnických skupin</i>	13
<i>Obr. 3. Hazárové</i>	16
<i>Obr. 4. Alláh</i>	18
<i>Obr. 5. Mekka</i>	20
<i>Obr. 6. Sovětská okupace</i>	22
<i>Obr. 7. Členové strany džunbiší</i>	24
<i>Obr. 8. Symbol Tálibánu</i>	25
<i>Obr. 9. Muhammad Omar</i>	26
<i>Obr. 10. Tálibové</i>	28
<i>Obr. 11. Kandahár</i>	29
<i>Obr. 12. Bojovníci Hizb-i Wahdátu</i>	30
<i>Obr. 13. Bombové útoky proti budovám amerických ambasád v Keni (foto vlevo) a Tanzanii (foto vpravo)</i>	32
<i>Obr. 14. Usáma bin Ládín</i>	33
<i>Obr. 15. Opiový mák</i>	35
<i>Obr. 16. Trasy pro pašování opia</i>	35
<i>Obr. 17. New York, 11. září 2001</i>	37
<i>Obr. 18. „Spolupráce“ Pákistánu a USA</i>	39
<i>Obr. 19. Bývalé sídlo rádia Svobodná Evropa</i>	40
<i>Obr. 20. The Pakistan Paradox</i>	41
<i>Obr. 21. Maskování příslušníci hnutí Islámský džihád</i>	46
<i>Obr. 22. Islám ve Francii - 7,4 milionů muslimů v roce 2010</i>	50
<i>Obr. 23. Obchod s drogami</i>	53
<i>Obr. 24. ZHN</i>	54
<i>Obr. 26. Výsledný graf analýzy rizik metodou KARS</i>	64
<i>Obr. 27. Vnitrostátní terorismus – centrum města Oslo po výbuchu bomby, kterou nastražil Anders Breivik</i>	66

SEZNAM TABULEK

<i>Tab. 1. Tabulka rizik .....</i>	<i>59</i>
<i>Tab. 2. Tabulka souvztažností rizik .....</i>	<i>60</i>
<i>Tab. 3. Výsledná tabulka souvztažností rizik .....</i>	<i>61</i>
<i>Tab. 4. Tabulka koeficientů K_{ARi} a K_{PRi} .....</i>	<i>62</i>